

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 49

zima 2020

stvoreníe
v šiestich dňoch

**Hospodine, môj Bože,
si veľmi veľiký!**

Žalm 104:1

**Učinil mesiac
na určenie časov
a slnce zná
svoj západ.**

Žalm 104:19

Mnohé a veľké sú tvoje divy, ktoré si ty učinil, Hospodine, môj Bože, a tvoje myšlienky, vzťahujúce sa na nás! Nikto sa nemôže tebe prirovnať! Povedal som: Budem to oznamovať a hovoriť o tom. Ale je toho taká sila, že sa to nedá vyrozprávať.

Žalm 40:6

Oznam redakcie

Zistili sme, že pri distribúcii čísla 48, jeseň 2020, ktoré bolo distribuované v prvých dňoch septembra, došlo k pochybeniu. Niektorým odberateľom toto číslo nebolo doručené.

Prosíme tých, ktorým číslo 48 nebolo doručené, aby to oznámili redakcii do 31. decembra 2020 e-mailom na adresu „redakcia.solas@solas.sk“ alebo poslali SMS správu na číslo 0948 444 155 alebo napísali na poštovú adresu redakcie (Redakcia Solas, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7). V ozname uveďte svoje meno, priezvisko, PŠČ a sídlo vašej doručovacej pošty (mesto, obec).

Chceme zabezpečiť nápravu – dodatočné doposlania. Ďakujeme.

Redakcia časopisu Solas

Obsah

Ty si Kristus, Syn živého Boha	2	Kvas farizejov a saducejov	29
Žiadosť, hriech a smrť – 2. časť	4	Niektoré omyly... ..	32
Žiadosť, hriech a smrť – 3. časť	14	Stvorenie v šiestich dňoch	35
Mocniet v Kristovej milosti	23	2 percentá z dane z príjmu	40

Ty si Kristus, Syn živého Boha

A keď prišiel Ježiš do okolia Cezáree Filipovej, opýtal sa svojich učeníkov a riekol: Čo hovoria ľudia o mne, že kto som ja, Syn človeka? A oni povedali: „Jedni hovoria, že si ty Ján Krstiteľ, iní, že Eliáš, a zase iní, že Jeremiáš, alebo niektorý z prorokov.“ Povedal im: „A vy čo hovoríte, že kto som ja?“ A Šimon Peter odpovedal a riekol: „Ty si Kristus, Syn živého Boha!“ A Ježiš odpovedal a riekol mu: „Blahoslavený si Šimone, synu Jonášov, lebo telo a krv ti to nezjavili, ale môj Otec, ktorý je v nebesiach.“

Matúš 16:13-17

Ježiš bol spolu so svojimi učeníkmi už takmer dva roky. Po celý ten čas boli títo dvanásť mužov neustále po jeho boku, pozorujúc jeho život, sledujúc ho s úžasom, ako deň čo deň vykonáva zázraky bez toho, aby čo i len raz zlyhal. Počúvali ho s ohromením, keď učil nekonečné zástupy ľudí, rovnako však vyučoval aj dvanásť učeníkov. A napriek tomu, napriek tesnej blízkosti Majstra a všetkých tých nespočetných zážitkov a zázrakov, ktoré s ním prežili, učeníci stále len veľmi pomaly rozoznávali jeho pravú totožnosť. Teraz však bol Pán Ježiš s dvanástimi učeníkmi sám. Opýtal sa ich, čo si ľudia myslia, kým je. Názory boli rôzne: „Jedni hovoria, že Ján Krstiteľ, iní, že Eliáš, a zase iní, že Jeremiáš, alebo niektorý z prorokov.“ Je zrejmé, že na bežných ľudí urobil Ježiš hlboký dojem. Ako by to vlastne mohlo byť inak – po tom všetkom, čo videli a počuli? Jeho zázraky sa nedali poprieť, jeho život bol podivuhodný, jeho učenie ohromujúce a mimoriadne. Väčšina z nich bola presvedčená, že patrili k najväčším mužom, akých kedy židovský národ poznal, alebo že bol v istom zmysle reinkarnáciou jedného z velíkánov minulosti.

Ježišova otázka však bola iba úvodná. V skutočnosti chcel vedieť, či v neho učeníci uverili – a preto Spasiteľ pokračoval: „A čo vy? Čo hovoríte, že kto som ja?“ Opakovali by všeobecný názor ľudí ich doby ohľadom neho? Pripodobnili by ho k jednej z tých veľkých postáv minulosti? Alebo by zašli aj ďalej? Tu apoštol Peter prehovoril ako prvý – a v podstate prehovoril za všetkých dvanásť apoštolov, keď vyhlásil: „Ty si Kristus, Syn živého Boha!“ Aké vzrušenie, rozochvenie musel Spasiteľ pocítiť, keď počul také krásne vyznanie! Všimnite si však, že nepochválil Petra, ako keby bol pri vyvodení tohto záveru obzvlášť múdry alebo bystrý. A nevedel si ani predstaviť, že by Peter len opakoval to, čo mu o ňom povedali iní. Nie, čítame, že Ježiš povedal: „Blahoslavený si Šimone, synu Jonášov, lebo telo a krv ti to nezjavili, ale môj Otec, ktorý je v nebesiach.“

Pre nás, ktorí sme zvyknutí myslieť na Ježiša ako na Krista, teda Božieho Syna, je zrejmé ťažké pochopiť dôležitosť tejto pravdy. Tu, stojac pred nimi, apoštolli vidia muža, ktorý sa skutočne označil za „Syna človeka“ – no Peter ako zástupca celej apoštolskej skupiny vyhlásil, že nie je nikým iným než Božím Synom. Čo ale

presne znamenajú tieto dva pojmy? Najprv sa pozrime na výraz „Kristus“.

Ide o grécku verziu hebrejského slova „Mesiáš“, alebo doslova „Pomazaný“. Pomazanie bolo slávnostným obradom vykonaným v prípade menovania osoby do úradu kňaza alebo kráľa. Kňaz mal za úlohu zastupovať, teda reprezentovať ľud pred Bohom, kým kráľ, samozrejme, mal za úlohu nad ľuďmi vládnuť. A Pomazaný, teda ten, ktorý bol predpovedaný v Starom zákone, by mal činiť oboje. Zastupovať ľud pred Bohom a panovať nad ním. Ako panovník svojho ľudu by bol tiež ich Osloboditeľom. Keď teda Peter povedal Ježišovi: „*Ty si Kristus*“, mal na mysli: „Ty si ten, ktorého židovský ľud očakával po celé tie stáročia. Prišiel si nás zastupovať, viesť a oslobodzovať od našich nepriateľov.“

Peter však tiež povedal: „*Ty si Syn živého Boha*“. Inými slovami poznal, že Ježišov vzťah k Bohu bol jedinečný. Nebol Božím synom v tom zmysle, že všetci praví veriaci sú synmi Božími – jeho synovstvo neznamenalo nič menej než rovnosť so Všemohúcim. Peter teda pochopil dôležitosť a význam Ježiša ako dlho očakávaného Mesiáša – Krista, ktorý bude zastupovať, viesť a oslobodzovať svoj ľud. Peter však tiež vedel, že Ježiš je viac než veľký človek, viac ako prorok, viac ako kráľ – že je Božím jednorodeným Synom.

Teraz by ma zaujímalo, či sme všetci uchopili jedinečné poslanie, ktoré Ježiš zohráva a prečo ho môže naplniť jedine on. Povedali sme si, že Ježiš ako Mesiáš bol naším zástupcom – ale prečo vlastne potrebujeme zástupcu? Tiež sme si povedali, že bol osloboditeľom – no prečo potrebujeme osloboditeľa? Že

Ježiš bol viac ako človek; bol a je rovný s Bohom – ale prečo na tom záleží? Drahí priatelia, ak už viete odpovede na tieto otázky – prečo potrebujeme zástupcu, osloboditeľa a prečo je Ježišova božská podstata taká dôležitá – potom môžem povedať, že rovnako ako Peter, aj vy ste vskutku blahoslavení (požehnaní).

Po prvé, Ježiš ako Mesiáš, teda Kristus, je naším Kňazom a Zástupcom, rovnako ako kňazi v starozákonných časoch zastupovali ľud pred Bohom. Na vykonanie tejto úlohy boli pomazaní inými ľuďmi – mužmi, predovšetkým vtedy, keď vstupovali pred Boží oltár obetovať zvieracie obete. Ako zástupcovia ľudu symbolicky prenášali svoje hriechy a hriechy ľudu na obetované zviera, ktoré bolo následne zabitú. Ježiš, ako najvyšší kňaz, bol tiež pomazaný, nie však človekom, ale samotným Bohom. Prišiel, aby zastupoval hriešnikov – no aby tak mohol urobiť, musel sa sám stať človekom. Takže Ježiš sa stal človekom a žil ako človek, keď sa potom ako Zástupiteľ ľudí obetoval.

Áká však bola obeta, ktorú Ježiš predložil? Namiesto toho, aby predložil zviera, ponúkol sám seba. A práve vďaka tomu, že bol dokonalou obeťou, sa mohol stať aj osloboditeľom – naplnil ďalšie poslanie, ktoré ako Mesiáš mal.

V akom zmysle bol Ježiš osloboditeľ ľudí? Tak, že zomrel na kríži za ich hriechy. Ako však Ježišova smrť na Kalvárii môže priniesť oslobodenie pre hriešnikov ako sme my? Nuž, sme otroci hriechu – s dlhom voči Bohu, ktorý nemôžeme a nevieme splatiť. Ježiš však svojou smrťou na kríži zaplatil tento dlh. V tomto zmysle je Zástupcom a zároveň aj Osloboditeľom.

Na záver, prečo je dôležité, že Ježiš bol zároveň jednorodeným Božím Synom? Dôležité to je, pretože ani dokonale spravodlivý človek nemôže poskytnúť večnú spásu pre ostatných; to mohol urobiť jedine Boží Syn. Už sme spomínali, že ak ste porozumeli tomu, že Ježiš je Kristus, ten Mesiáš a že je jedinečným, nenahraditeľným Božím Synom, keď ste porozumeli tomu tak ako Peter – potom ste požehnaní (blahoslavení). A ak ste porozumeli, že On je ten, ktorý oslobodzuje od hriechov – tak je vaše požehnanie o to väčšie.

Ale tieto požehnania vám budú zbytočné, ba naopak, stanú sa pre vás prekliatím, ak podľa nich nebudete konať. Pretože čím viac viete, čím väčšia je vaša vedomosť, tým väčšia je aj vaša zodpovednosť. Čo od vás vyžaduje Pán? Vyžaduje od vás, aby ste činili pokánie zo svojich hriechov a vašu dôveru vkladali v Ježiša Krista, Božieho Syna. Potom budete môcť povedať: „Ježiš Kristus – Boží Syn – zomrel na kríži namiesto mňa, vezmúc všetky moje hriechy na seba, vďaka čomu som dostal spásu a večný život.“ To je najväčšie požehnanie zo všetkých.

Michael Steedman

Žiadosť, hriech a smrť

2. časť: Hriech

*Ale každý je pokúšaný od svojej žiadosti, vyvlačovaný a vábený,
a potom žiadosť, keď počne, rodí hriech...*

Jakub 1:14-15

Ako píšeme v prvej časti (*Žiadosť* – 1. časť, *Solas* číslo 48, jeseň 2020, str. 18), tieto tri slová svojím obsahom v živote človeka zohrávajú veľmi podstatnú rolu. Opisujú naše postavenie a stav pred Bohom, ovplyvňujú náš život, a to aj po obrátení. Druhá časť je ako samostatný článok venovaná pojmu *hriech*.

Prečo sa otázkou hriechu potrebujeme zaoberať

Na úvod môžeme o hriechu podľa Písma, ale aj na základe vlastnej skúsenosti povedať, že ovplyvňuje každú stránku našej bytosti. V prvej časti (*Žiadosť*) sme konštatovali, že príčinou, *počiatkom každého hriechu je zlá žiadosť*, ktorá keď sa zrealizuje, uskutoční, keď *počne* (podľa Jakuba 1:15), plodí hriech. Pritom žiadosť nás láka jednak zvonku ako nepriateľ, ale hlavne zvnútra ako súčasť našej padlej ľudskej prirodzenosti

(telesnosti). Tiež sme tam konštatovali, že proti žiadosti sa môžeme postaviť, odmietnuť ju v jej počiatkovej fáze, a tým zabrániť, aby došlo k hriechu – zamedziť tomu, aby sme zhrešili. Priam k takému konaniu nabáda Písmo aj vo veršoch Príslovie 1:10-18; Rímskym 13:14; 1. Korinským 10:13.

Pojem hriech je v Písme použitý v troch významoch:

1. Hriech ako *zlá žiadosť v srdci*, ktorá už počala, požiadala (Matúš 5:28).

2. Hriech ako *hriešny skutok, prestúpenie zákona* (Jakub 1:15; 1. Ján 3:4). Sem môžeme zaradiť aj *skutky* ako: *nekonanie dobra, činenie zla* (Rímskym kapitola 7), *nekonanie spravodlivosti, činenie nepravosti* (Rímskym kapitola 8).
3. Hriech ako *hriešna prirodzenosť* (Rímskym 7:8-9, 7:17 a 20).

Prvému a druhému významu sme sa čiastočne venovali v článku *Žiadosť* (1. časť) v jeho súvislosti so žiadosťou. *Tretiemu významu* sme sa venovali v článku *Prirodzenosť, identita, postavenie a stav*, Solas číslo 48, str. 11 v súvislosti s prirodzenosťou človeka. V tomto článku budeme hovoriť o hriechu ako o pojme, jeho zdrojoch a jeho širších súvislostiach a dôsledkoch.

Slovníkový význam slova

Hriech je veľmi široký pojem. Biblia nepredkladá jeho definíciu, ale uvádza zoznamy toho, čo považuje za hriech. Takými sú napr. Príslovie 6:16-19; Marek 7:2; Rímskym 3:9-18; 1. Korintským 6:8-10; Galatským 5:19.

Podľa zdrojov 1) – 5) chápanie hriechu vychádza z rozboru slov, ktorých sa k označeniu hriechu v pôvodných textoch Starého a Nového zákona používa. Citované zdroje uvádzajú, že v Starom zákone je ich najmenej osem a v Novom zákone asi dvanásť. Keby sa použili všetky, taká definícia by bola síce presná, ale príliš dlhá. Mohla by napr. vyzeráť nasledovne: *hriech je minútie sa cieľa, znamená špatnosť, vzburu, nepravosť, poblúdenie, zlo, nestálosť, bezbožnosť, zločin, bezzákonnosť, prestúpenie, nevedomosť, odpadnutie, neposlúchnutie, poprípade ďalšie.*

Najpoužívanejším označením pre hriech v Novom zákone je slovo, ktoré sa prekladá výrazom „minúť sa cieľa“. Výraz vystihuje nielen negatívnu myšlienku, ale obsahuje aj pozitívnu myšlienku *zasiahnutie nesprávneho cieľa*.¹⁾

Biblický pohľad a význam

Podľa 1. Jánovho listu 3:4, hriech je bezzákonnosť: „... *hriech je prestúpením zákona*.“ Táto definícia (vysvetlenie) je presná, ak zákon chápeme v širokom zmysle slova. V tom prípade hriech je *porušenie* alebo *nedodržanie Božích noriem*. To môžeme povedať aj slovami: *Hriech je neposlúchnutie Božích nariadení*. Je to jednoducho neposlušnosť tomu, čo prikazuje Boh – čo je rovnako možné považovať aj za vzburu voči Bohu. Hriech je vzburu ľudskej vôle voči tomu, čo je sväté a božské. Chápanie hriechu ako *vzbury voči Bohu* je asi najvýstižnejším vyjadrením najzávažnejšieho negatívneho vzťahu človeka k Bohu.

Každý hriech je hrozný v očiach svätého Boha. Abakuk hovorí: „*Si pričistých očí, než aby si hľadel na zlé...*“ (Abakuk 1:13). Činenie zla znamená hrešenie. Hriech jednotlivca pôsobí aj na ostatných. Nikto nehreší izolovane bez toho, aby neovplyvnil tých, ktorí sú v jeho okolí (napr. Lukáš 20:46-47).

Hlavným charakteristickým znakom hriechu je, že je v konečnom dôsledku vždy namierený proti Bohu. Pán Ježiš v priamom prehlásení povedal, že dobrý je jedine Boh, nie človek (Matúš 19:17). Hriech odcudzuje ľudí od Boha – a pritom všetci sú Adamovi potomkovia a svojou podstatou sú hriešnici.

Zdroje hriechu

Písmo učí, že hriech je skutočný a osobný a má svoj pôvod v páde satana (Ezechiel 28:11-19; 1. Mojžišova 3:1-6). Satan následne zviedol do hriechu aj človeka (prvého človeka Adama a s ním aj celé ľudstvo). V dôsledku Adamovho pádu sa hriech dostal do ľudstva (ľudskej rasy) a zasiahol aj všetko ostatné stvorenstvo. Pretože hriech je vykonaná zlá žiadosť, môžeme smelo povedať, že zdroj hriechu treba hľadať v zdroji zlej žiadosti práve preto, lebo *žiadosť predchádza hriechu*. V logickom reťazci: žiadosť – hriech – smrť je žiadosť príčina a hriech je jej *dôsledok*. Hriech sám osebe neexistuje. Je vždy viazaný na zlú žiadosť jedinca ako živej bytosti. Pre účely tohto článku môžeme špecificky hovoriť o „zdrojoch hriechu“ a považovať za ne nasledovné štyri oblasti.

1. Satan

Náš Pán Ježiš o satanovi prehlásil, že je vládcom tohto sveta (Ján 12:31), že je hlavou svojho vlastného kráľovstva (Matúš 12:26). Je otcom ľudí, ktorí sa stavajú Kristovi na odpor a je otcom lži (Ján 8:44 – „Vy ste z otca diabla a chcete robiť **žiadosti svojho otca**...“). Bráni ľuďom prijať Božie slovo, slovo evanjelia (Matúš 13:19). Je Boží nepriateľ, ktorý zasieva kúkoľ medzi dobré semeno (verš 39), a teda je tým, ktorý spôsobuje, že ľudia robia to, čo chce, čo si žiada on.

2. Svet

Satanov svet stojí proti Božiemu ľudu a je vykonávateľom jeho zámerov. Pre človeka, ktorý sa prispôsobuje svetu, svet mu je zdrojom hriechu (Ján 15:18-25). Apoštol Ján varuje Božie deti pred

žiadosťami, ktoré sú vo svete (1. Jánov 2:15-17).

3. Srdce neobráteneho človeka

Pán Ježiš učil, že to, čo človek robí navonok, je prejavom toho, aký je vo svojom vnútri – prejavom toho, aké je jeho srdce (Matúš 15:19-20). Srdce Adamových potomkov je skazené, zlé a ako z takého vychádzajú z neho len zlé žiadosti a myšlienky.

4. Telesnosť

Telesnosť je prejav *hriešnosti ľudskej prirodzenosti*, ktorá sídli v ľudskom tele. Je synonymom prejavujúcej sa *hriešnej telesnej prirodzenosti* človeka. *Telesnosť* je opak *duchovnosti* („*Choďte Duchom a nevykonáte žiadosti tela. Lebo telo žiada proti Duchu a Duch proti telu*“ Galatským 5:16-17 a 19-21).⁶⁻⁷⁾

Stav človeka po páde Adama do hriechu^{A)}

Adam neposlúchol Boží príkaz nejest ovocie zo stromu poznania dobrého a zlého – *zhrešil*. Poslúchol Hada-satana a stalo sa to, čo hovorí Písmo: „*Či neviete, že komu sa vydávate za sluhov cieľom poslušnosti, že ste sluhami toho, koho poslúchate – buď sluhami hriechu na smrť...*“ (Rímskym 6:16). Poslúchol Hada-satana, dostal sa pod jeho vládu a pod vládu hriechu a smrti. Adam neposlúchol, zhrešil, v dôsledku čoho došlo k zmene jeho prirodzenosti. Nezmenila sa jeho *ontologická prirodzenosť* (ontologická podstata bytia) – Adam zostal aj naďalej ľudskou bytosťou (zemský človek), ale zmenil sa z nesmrteľného na smrteľníka, zo svätého na hriešnika (na telesného človeka). Po páde už bol iný svojou prirodzenosťou ako pred pádom. Pred pádom bol pred Bohom

svätý (nepoškvrnený, čistý) svojím *postavením* a aj svojím skutočným *stavom*. Po páde už bol pred Bohom *nesvätý* (*hriešny/hriešnik*) svojím *postavením* a aj *stavom* (svojou porušenou hriešnou prirodzenosťou) – a takými (postavením a stavom) boli a sú aj všetci jeho potomkovia, počínajúc jeho vlastnými deťmi (1. Mojžišova 5:3-4).⁷⁾ Písmo uvádza, že *všetci zhršli* – Rímskym 5:12 a *nieto spravodlivého ani jedného* – Rímskym 3:10.

Všetci Adamovi potomkovia sa rodia s Adamovou/adamovskou hriešnou prirodzenosťou – rodia sa ako *hriešnici*. Sú *hriešnici* svojou prirodzenosťou a svojou identitou – a to určuje aj ich postavenie pred Bohom (1. Mojžišova 5:3; Rímskym 3:9-18). Preto, že sú *hriešnici* svojou *podstatou* (*prirodzenosťou*), konajú *hriešne skutky*, *hrešia* – a to je aj ich konkrétny skutkový a pretrvávajúci *stav*.⁷⁾

Písmo zjavuje, že človek je po všetkých stránkach porušený a morálne skazený. Pre svoju prirodzenosť, od ktorej sa odvíja páchanie hriechov, sú nespasení ľudia (podľa svojej identity *hriešnici*) *deťmi hnevu*, tzn. predmetom Božieho hnevu – Efezským 2:3. Je to verš Efezským 2:3, ktorý hovorí o tom, s čím sa rodíme, čo je nám dané rodom, aká je naša prirodzenosť, ktorú získavame fyzickým narodením. Dokonca Žalm 51:7 hovorí o tom, že hriešna prirodzenosť a identita hriešnika je niečo, čo vlastnime od svojho *počatia*, a nie niečo, čo by sme získali svojím konaním až vo svojom živote po fyzickom narodení.

Hriešna prirodzenosť človeka (starý človek)⁷⁾ po páde Adama ovplyvňuje a riadi všetky stránky ľudskej bytosti.

Jej dôsledkom je, že myseľ človeka a celý jeho intelekt je oslepený – človek je odcudzený Božiemu životu (1. Korintským 2:14; 2. Korintským 4:4; Rímskym 1:21-32; Efezským 4:18). Jeho vôľa je otrokom hriechu a jeho konanie ide proti Bohu (Rímskym 6:19-21, 7:18-20). Keď máme na mysli hriešnosť konkrétneho človeka, tak hovoríme o dvoch aspektoch hriechu: o *pripočítanej vine za Adamov hriech* a o *vine za spáchané vlastné hriechy*. Človeku je pripočítaná vina za Adamov hriech. Každý človek dedí po Adamovi hriešnu prirodzenosť, a preto sám pácha hriešne skutky, hreší a nesie za ne svoju vlastnú vinu.

Vzťah hriechu a viny za hriech

Ten, kto spáchal hriech, nesie zaň vinu. Keď je reč o *našich hriechoch*, tak náš hriech je náš hriešny skutok spáchaný v minulosti. Spáchaný hriešny skutok je minulosť, ale vina zaň je naša prítomnosť – a vinu nesieme až dovtedy, kým nie je odpykaný celý vymeraný trest za hriech. Hriech je vymazaný (je odpustený, nepočíta sa) až potom, keď je odpykaný celý vymeraný trest za hriech.

Pokiaľ celý trest ešte nie je odpykaný, hriech je stále vedený na úcte toho, kto spáchal hriešny skutok a kto bol uznaný vinným za príslušný hriešny skutok. Tento človek je stále vinný, má vinu za spáchaný a ešte neodpykaný hriech. Až keď je odpykaný celý trest za hriech, človek je zbavený viny a je počítaný za nevinného.

Z pohľadu vedomia a svedomia človeka je vina za spáchaný hriech pre človeka ťažké bremeno (Žalm 38:5). Vina v človeku, ktorý nerieši svoje prestúpenia, hriechy, len narastá. Je to utrpenie,

ktoré mučí človeka. Kain sa zhrozil, lebo si uvedomil, že dôsledok svojho hriešneho skutku, a to horkosť, bolesť z viny a trest za hriech, si poniesie celým svojím životom (1. Mojžišova 4:13-14).

Dôsledky Adamovho pádu

Keď Adam vykonal skutok neposlušnosti, zjedol z ovocia stromu poznania dobrého a zlého, okamžite duchovne zomrel. Zomrel preto, lebo prestúpil Boží zákon (Božie prikázanie). Boh oznámil, aký bude trest za porušenie tohto prikázania: „... ale zo stromu vedenia dobrého a zlého nebudeš jesť, lebo toho dňa, ktorého by si jedol z neho, istotne zomrieš“ (1. Mojžišova 2:17). Boh Adama pred neposlušnosťou a pred smrťou varoval.⁸⁾

Súčastou trestu „istotne zomrieš“ bolo to, že Adam zomrel duchovne – duchovne zomrel okamžite. *Duchovná smrť* sa okamžite prejavila v tom, že Adam stratil to spoločenstvo s Bohom, do ktorého bol stvorený. Adam sa minul cieľa, zhrešil. Vypadol z toho, čo Boh pre neho stvoril, pripravil a naplánoval. Oddelil sa od života v Bohu, od Božieho života (1. Mojžišova 3:6-7). Spolu s Adamom sa však cieľa minulo aj celé ľudstvo.

Súčastou trestu „istotne zomrieš“ bolo aj to, že Adam sa okamžite zmenil z nesmrteľnej ľudskej bytosti na smrteľníka (1. Mojžišova 3:22), aj keď fyzická smrť mala prísť až neskôr v jeho živote. Smrť sa pádom Adama stala súčasťou ľudského života. Všetci Adamovi potomkovia sa v dôsledku trestu za Adamov hriech rodia ako smrteľníci. *Fyzická smrť* Adama prišla neskôr: „A bolo všetkých dní Adamových, ktoré žil, deväťsto tridsať rokov, a zomrel“ (1. Mojžišova 5:5). Dôsledkom *duchovnej smrti* bolo,

že Adam sa stal porušeným *telesným človekom s hriešnou prirodzenosťou*, stal sa „*telom*“. A takými istými sa stali aj všetci, ktorí sa z Adama narodili (1. Mojžišova 6:3).

Tieto skutočnosti, ktoré sa v dôsledku Adamovho pádu stali okamžite, ktoré vstúpili do života človeka pre Boží trest „istotne zomrieš“, však ešte nevyčerpali všetky aspekty Božieho súdu „istotne zomrieš“. Je napísané, že „každému je uložené raz zomrieť“ (to je súčasťou trestu „istotne zomrieš“) a „potom súd“. Konečný a najväčší aspekt trestu „istotne zomrieš“ je druhá smrť (zatratenie, ohnivé jazeru).

Okamžitý súd nad Adamovou neposlušnosťou

Skutok Adamovej neposlušnosti – prestúpenie prikázania – sa prerokovával pred spravodlivým sudcom. Riešenie viny za spáchaný skutok je otázka súdneho procesu a ide na ňom o posúdenie viny všetkých zúčastnených aktérov podieľajúcich sa na pojednávanom spáchanom čine – v raji išlo o Adamov skutok neposlušnosti. Vina za spáchaný čin sa rieši na súde posúdením, či obžalovaný je *vinný* alebo *nevinný*, a v prípade uznania obžalovaného za *vinného* je trest za spáchaný skutok určený výrokom sudcu.

Súd nad Adamovou neposlušnosťou sa uskutočnil hneď a ešte v rajskej záhrade. Tam bola posúdená vina, miera zavinenia všetkých troch účastníkov tohto skutku. Hovoria o tom verše 3:8-24 z 1. knihy Mojžišovej. Tam sudca Hospodin súdil Adama, Evu a hada. Hospodin všetkých troch uznal za vinných, ale miera ich previnenia bola rôzna. Následne podľa veľkosti (miery) ich viny každému z nich vymeral primeraný

trest (3:11-19). Tam si Adam (človek) vypočul rozsudok aj o fyzickej smrti (*prach si a do prachu sa navrátiš* – 3:19), o ťažkej fyzickej práci v pote tváre počas všetkých svojich dní (3:17, 19) a rozhodnutie o vyhnaní z raja (*A tak teraz, aby nevystrel svojej ruky a nevzal ešte aj zo stromu života a nejedol, a žil by potom na veky, vyžeňme ho!* – 3:22). Toto bol časný súd a vyrieknuté časné tresty. Konečný trest za Adamov hriech je ohnivý jazero.

Keď zhrešil Adam, zhrešili všetci ľudia

Prvý hriech Adama, jeho skutok neposlušnosti spáchaný v rajskej záhrade, mal dopad na celé ľudstvo (Rímskym 5:12; 1. Korinským 15:22). Písmo hovorí (v 5. kapitole listu Rímskym), že *jedno jediné previnenie (pád toho jedného, neposlušnosť toho jedného)* prinieslo smrť a odsúdenie celému ľudstvu. Výraz „*všetci zhrešili*“ z verša Rímskym 5:12 („Preto ako skrže jedného človeka vošiel hriech do sveta a skrže hriech smrť, a tak prešla smrť na všetkých ľudí, pretože všetci zhrešili“) a výraz „*pádom, toho jedného* kralovala smrť skrže jedného“ z verša 5:17 môžeme chápať, že *všetci zhrešili v Adamovom hriechu*. Toto potvrdzuje aj výraz v *Adamovi všetci zomierajú* z verša 1. listu Korinským 15:22, lebo ak v *Adamovi všetci zomierajú*, tak je to preto, lebo v *Adamovi všetci zhrešili*. Ak si niekto zasluhuje smrť, tak je to jedine preto, že má hriech – alebo presnejšie: nesie vinu za hriech. Príčina, prečo v *Adamovi všetci zhrešili* a prečo *všetci ľudia sú hriešnici*, má dva aspekty: vina za Adamov hriech a páchanie vlastných hriechov.

Každý jeden človek si teda životom nesie dva vážne dôsledky Adamovho pádu: *Vinu* za Adamov hriech a to, že

na svet *sa rodí ako hriešnik*, s hriešnou prirodzenosťou, v dôsledku čoho hreší, pácha vlastné hriechy, za ktoré nesie osobnú zodpovednosť a vinu. A trest nie je malý: odplata za hriech je smrť, duša, ktorá hreší, zomrie.

Vina za Adamov hriech

Kľúčová pasáž Písma, ktorá vyučuje, že všetkým ľuďom je počítaná vina za Adamov hriech, je Rímskym 5:14-19. Hriech (ako skutok) sa nedá preniesť či zdediť – hriech sa dá len spáchať. V Písme však máme príklady, že vina za hriech je prisúdená aj osobám, ktoré sa hriechu nedopustili (napr. hriech otcov, hláv rodín, je počítaný príslušníkom ich rodu/domácnosti).

Adamovi potomkovia nezhrešili takým prestúpením ako Adam. Písmo to aj vysvetľuje v Rímskym 5:14, kde je uvedené, že *nikto nezhrešil podobným prestúpením* (nespáchal taký hriech) ako Adam. Napriek tomu všetci Adamovi potomkovia nesú vinu za tento prvotný Adamov hriech. Vieme to podľa toho, že sa rodia ako smrteľní a zomierajú, pretože smrť je odplatou za hriech. Všetci ľudia zomierajú už od Adama, vrátane neho – *Adam žil 930 rokov a zomrel* (1. Mojžišova 5:5). Rovnako zomreli a zomierajú aj všetci jeho potomkovia.

V čom bol Adamov hriech výnimočný a taký závažný, že vina za tento hriech sa prenáša aj na všetkých Adamových potomkov? V tom, že ho spáchal v postavení prvého Adama, teda zástupne za celé ľudstvo, zástupne za celé svoje potomstvo. Princíp zástupnosti (reprezentácie) podrobnejšie opíšeme nižšie.

Adam reprezentoval celé ľudstvo – počítanie viny

Pýtame sa: *Prečo nesieme vinu za Adamov hriech?*

Na otázku: *Prečo všetci ľudia zhrešili, aj keď nezahrešili ako Adam?* (pozri verš 5:14) odpoveď z pozície Písma je: „Všetci ľudia zhrešili, lebo Adam pred Bohom reprezentoval všetkých ľudí a to, čo urobil on, počíta sa, akoby to urobili všetci ľudia.“ – napr. Rímskym 5:17-18. Pretože Adam je hlavou celého ľudstva, reprezentoval (pred Bohom) všetkých ľudí (tých, ktorí sa ešte len mali narodiť), vina za jeho hriech je pripočítaná všetkým ľuďom, všetci sú vinní.

Prvý hriech nespáchal nikto iný iba Adam sám. Pretože ale Boh uzavrel s Adamom zmluvu (Ozeáš 6:7), zmluvu skutkov (1. Mojžišova 2:16-17),^{B)} a Adamovi bolo prikázané: „*Plodte sa a množte sa a naplňte zem a podmaňte si ju a vládnete...*“ (1:26-28), Adam bol tým zmluvne ustanoveným vládcom a zástupcom, reprezentantom všetkých ľudí. Adam túto zmluvu svojou neposlušnosťou, hriechom, porušil a to malo následok pre všetkých, ktorých zastupoval. Pretože zhrešil ustanovený predstaviteľ zmluvy (nositeľ zmluvy), v každej generácii každému jednotlivcovi je pripočítaná vina za Adamov hriech – preto je napísané, že *všetci zhrešili*, lebo komu sa počíta vina za hriech, je v situácii, akoby hriech spáchal on sám, aj keď ho nespáchal. Adamov hriech sa stal príčinou odsúdenia celej ľudskej rasy, všetkých ľudí.

Ide tu o prisúdenie (pripočítanie) Adamovho hriechu (presnejšie: viny za tento hriech) všetkým ľuďom. Vina (hriech) sa im pripočítava preto, lebo

sú jeho „poddaní“, lebo patria do jeho kráľovstva a patria do sféry bytia, ktorú mal Adam spravovať, ktorej mal vládnuť. V 2. Samuelovej 24:1-25 máme príklad (paralelu) takejto situácie: Kráľ Dávid sa dopustil hriechu tým, že dal spočítať ľud Izraela i Júdu. Trest za tento hriech prišiel na ľudí/poddaných Dávidovho kráľovstva. Zhrešil kráľ, ale trest prišiel aj na ľudí patriacich do Dávidovho kráľovstva.

Podobne je to aj so starozákonným barančekom. Keď zhrešil Izraelita, vzal barančeka a prišiel s ním ku kňazovi. Vyznal svoj hriech a položením rúk na neho preniesol vinu za hriech na barančeka, ktorý následne bol potom usmrtený. Výsledkom bolo, že baranček zomrel za hriech Izraelitu, lebo vina za hriech Izraelitu bola prenesená na barančeka a prisúdená barančekovi, hoci on hriech nespáchal. Baranček reprezentoval, zastupoval Izraelitu v nesení viny za jeho hriech.

Porozumieť pohľadu o reprezentácii a prijať ho je dôležité aj v otázke nášho spasenia. Paralela medzi Adamom a Kristom v liste Rímskym 5:12-19 a 1. liste Korintským 15:22, 45-49 poukazuje na rovnaký typ vzťahu, na rovnaký princíp *zástupnej reprezentácie*. „*Lebo ako neposlušnosťou toho jedného človeka stali sa mnohí hriešnymi, tak aj poslušnosťou toho jedného stanú sa mnohí spravodlivými*“ (Rímskym 5:19). Keď píšeme o vzťahu Adama a ľudstva, poučným a vysvetľujúcim pre pochopenie tohto vzťahu je vzťah Krista a jeho ľudu.

Ježiš Kristus z Nazareta, Pán z neba, bol náš reprezentant. Boh na neho položil vinu za naše hriechy a odsúdil naše hriechy na ňom. Kristus nás zastupoval

na Božom súde – na neho bola prenesená vina za naše hriechy (vrátane viny za Adamov hriech), čo potom na súde znamenalo, že Kristus bol považovaný za vinného našimi hriechmi, akoby ich bol spáchal on sám, aj keď ich on nespáchal a nemal ani žiaden svoj hriech. Na ňom boli súdené naše hriechy, bol za ne odsúdený a aj odpykal za ne trest. Preto je Kristus Baránok Boží. Preto my všetci, ktorí sme uverili evanjeliu, už na súd neprídeme. Trest za nás, za naše hriechy odpykal náš Pán Ježiš Kristus. Naše hriechy sú tým pred Bohom navždy vyriešené, odpykané a vymazané (odpustené) a my sme prehlásení za nevinných.

Toto prehlásenie za nevinných by nám ale nepostačovalo. Potrebujeme mať štatút spravodlivého. Aj našu spravodlivosť za nás dosiahol Pán Ježiš Kristus zástupne. Pretože stať sa spravodlivým sám zo seba, byť spravodlivým svojou vlastnou spravodlivosťou (zo skutkov) nikto nedokáže. Nikto, žiaden Adamov potomok, nedokáže naplniť Boží zákon. Aj v tomto zmysle Pán Ježiš Kristus bol naším reprezentantom, stal sa našou spravodlivosťou (1. Korintským 1:30). Novozmluvné Písmo (4. kapitola listu Rímskym) prepája nepočítanie hriechu s počítaním (prisúdením) spravodlivosti z viery: *„Ale tomu, kto nerobí skutkov, ale verí na toho, ktorý ospravedľuje bezbožného, počíta sa jeho viera za spravodlivosť. Ako aj Dávid hovorí o blahoslavenstve človeka, ktorému Boh počíta spravodlivosť bez skutkov: Blahoslavení, ktorým sú odpustené nepravosti, a ktorých hriechy sú prikrýté! Blahoslavený človek, ktorému Pán nepočíta hriechu“* (Rímskym 4:5-8).

Oboje, nepočítanie hriechu a pripočítanie spravodlivosti veriacim v evanjelium, je možné len vďaka Kristovmu zástupnému konaniu.

Podobne ako bola vina za naše hriechy pripočítaná Kristovi, tak bola Kristova spravodlivosť prisúdená, pripočítaná všetkým tým, ktorí uverili evanjeliu. Títo sa stali spravodliví nie kvôli svojej spravodlivosti, ale kvôli spravodlivosti Ježiša Krista, ktorá im bola prisúdená, pripočítaná. Toto je biblický princíp reprezentácie. Adamovi potomkovia sa stali vinnými a hriešnikmi kvôli Adamovi. Božie deti sa stali nevinnými a spravodlivými vďaka Kristovi.

Na túto závažnú skutočnosť nás upriamuje Rímskym kapitola 5. Adamov hriech je taký závažný a vina za tento hriech je taká veľká, že aj keby Adamovi potomkovia nezahrešili vlastným hriechom ani raz (čo však nie je možné, pretože sa rodia s hriešnou prirodzenosťou zdedenou po Adamovi, po jeho páde do hriechu), stále by zostávali pod odsúdením „odplata za hriech je smrť“ a podliehali by smrti, pretože Adam zhrešil a nesú vinu za jeho hriech. To je zmysel verša: *„Ale smrť jednako kralovala od Adama až po Mojžiša i nad tými, ktorí nehrešili podobným prestúpením ako Adam, ktorý je obrazom toho budúceho“* (Rímskym 5:14).

Na druhej strane tiež platí, že ak by ktorýkoľvek človek spáchal čo i len jediný hriech vo svojom živote, tento hriech by stačil na to, aby bol Bohom spravodlivo odsúdený, aj keby mu Boh nepočítal vinu za Adamov hriech (čo však nie je možné, ako sme to vysvetlili už vyššie). Vieme to podľa toho, že je napísané: *„Lebo ten, kto by zachoval*

celý zákon a klesol by v jednom prikázaní, previnil sa proti všetkým“ (Jakub 2:10). A podobne starozmluvné Písma vyučujú, že každému človeku Boh bude počítat' jeho vlastné hriechy a nie hriechy niekoho iného (s výnimkou Adamovho hriechu, ako sme to opísali vyššie): „Duša, ktorá hreší, tá zomrie“ (Ezechiel 18:4 a 20).

Dedenie hriešnej prirodzenosti

Adam priviedol smrť a porušenie hriechom na celé ľudstvo

Pýtame sa: *Prečo vtedy, keď zhrešil Adam, zhrešili všetci ľudia?* Aspekt počítania viny za Adamov hriech nie je jediným dôvodom, prečo *všetci zhrešili*.

Je dôležité si všimnúť, že Písmo hovorí „všetci zhrešili“ (Rímskym 5:12): „*Preto ako skrze jedného človeka vošiel hriech do sveta a skrze hriech smrť, a tak prešla smrť na všetkých ľudí, pretože všetci zhrešili.*“ Vysvetlenie, prečo všetci zhrešili a prečo na všetkých prešla smrť, spočíva v tom, že skrze Adama, „vošiel hriech do sveta“. Adam stojí za pôvodom *hriechu* ako *princípu porušenia*, ktorý zachvátil všetkých ľudí a celý svet (celé tvorstvo). Adam spôsobil to, že sa celé ľudstvo minulo svojho cieľa, kvôli ktorému bolo pôvodne stvorené (aby bolo Božím svätým ľuďom svojmu Bohu Stvoriteľovi). *Hriech* na tomto mieste neznamena hriešny skutok (ako o tom píšeme aj vyššie), ale *hriešnu prirodzenosť*. Adam je zodpovedný za to, že všetci jeho potomkovia *sa rodia s hriešnou prirodzenosťou*, a preto hrešia.

Hriech, ktorý *vošiel do sveta*, znamená aj porušenie, ktoré presiaklo celý svet. Adam spôsobil, že aj celé tvorstvo je v stave porušenia a smrti.

Smrť panuje nad všetkými ľuďmi, lebo všetci zhrešili, a hriech všetkých má pôvod v hriechu jedného človeka, Adama. *Všetci zhrešili*, a preto fyzická smrť prichádza na všetkých ľudí – aj na nemlúvňatá. A to, že fyzická smrť prichádza na všetkých ľudí (vrátane nemlúvňat), svedčí o tom, že všetci zhrešili (vrátane nemlúvňat), lebo jediným dôvodom smrti v Písme je hriech.

Keď zhrešil Adam, vtedy zhrešili všetci s ním a fyzická smrť postihla všetkých ľudí. Smrť zavládla, ujala sa vlády nad všetkými ľuďmi, nad všetkými jeho hoci ešte nenarodenými potomkami, a to okamžite v Adamovom hriechu.

Jedinou príčinou prítomnosti smrti v ľudskej rase, v Adamovom potomstve, je jeho hriech – inej príčiny pre smrť niet. Písmo inú príčinu pre smrť neuvádza! Pretože smrť je mzda (trest) za hriech, preto všetci zomierajú. Zomierame preto, lebo nesieme vinu za Adamov hriech a nesieme aj vinu za svoje vlastné hriechy. Hrešíme preto, lebo sme sa narodili z Adama po jeho páde. Sme porušení hriechom, hriech v nás prebýva od počatia v lone matky – od počatia máme adamovskú hriešnu prirodzenosť.

Záverečné zhrnutie

Dvojaký problém hriešnika

Adam bol náš reprezentant pred Bohom. Keď on padol, padlo celé ľudstvo. Jedinou záchranou z tohto padlého stavu je pre človeka dostať sa pod vládu iného reprezentanta, druhého Adama (a posledného Adama, pretože iného niet), Pána Ježiša Krista, ktorý zahladil smrť a porušenie.

Adam je aj genetickým (biologickým) otcom ľudskej rasy (všetkých ľudí). Keď

Adam zhrešil a jeho prirodzenosť sa zmenila na hriešnu, rovnakú prirodzenosť zdedili aj všetci, ktorí sa z neho narodili. Preto je prirodzené, že hrešia. Jedinou záchranou z tohto stavu je nové narodenie, splodenie z Ducha, ktoré mení prirodzenosť a identitu človeka.⁷⁾

Ludstvo od Adamovho pádu sa vlastne nachádza v dvoch rozličných sférach bytia:

- a) v Adamovi: *odsúdenie a smrť*
- b) v Kristovi: *ospravedlnenie a život*.

V jednej z týchto dvoch sfér sa pohybujeme a žijeme. Boh s človekom koná v rámci týchto dvoch vzťahov, väzieb. Všetci, ktorí umierajú, umierajú v Adamovi a všetci, ktorí dostávajú život, ho dostávajú v Kristovi (1. Korinským

15:22; Kolosenským 3:3-4).³⁾ Platí aj opačne: Všetci, ktorí sú v Adamovi, umierajú a všetci, ktorí sú v Kristovi, majú (večný) život.

Dielo spásy, záchrany človeka, je Božie dielo. Boh ho koná cez splodenie z Ducha, aby človek, ktorý sa narodil ako telo, už viac nebol v Adamovi, ale bol v Kristovi novým stvorením. Na strane človeka je potrebná osobná živá viera v osobu a dielo Ježiša Krista, aby mal človek podiel na tomto diele. V konečnom dôsledku dielo spásy je kompletne Božie dielo od začiatku až do konca, pretože aj spasiteľná viera je Boží dar (Júda 1:3). Je to Boh, ktorý nás vytrhol z moci temnosti a premiestnil do kráľovstva svojho milovaného Syna (Kolosenským 1:13).

... ďakujúc Otcovi, ktorý nás učinil schopných k podielu na lóse svätých vo svetle, ktorý nás vytrhol z moci temnosti a premiestnil do kráľovstva Syna svojej lásky.

Kolosenským 1:12-13

Drahoslav Vajda

Poznámky

A) „Dedičný hriech“

V kresťanskej literatúre sa často (bežne) používa výraz „dedičný hriech“ v súvislosti s prvotným hriechom, ktorý spáchal Adam a ktorý má dopad na všetkých ľudí. Tento výraz je nepresný a môže byť zavádzajúci. Hriech ako skutok sa nedá dediť. Len vinu za hriech je možné prisúdiť, pripočítať potomkom Adama. To, čo však Adamovi potomkovia skutočne dedia, je Adamova hriešna prirodzenosť po páde. Aj keď naše dedičstvo po Adamovi je hriech a smrť, výraz „dedičný hriech“ a učenie o dedičnom hriechu nie sú biblické.

Prvotný hriech. Tým sa chce zdôrazniť, že to bol práve jeden konkrétny Adamov hriech, ktorý je príčinou morálnej skazenosti, hriešnosti, neposlušnosti celého ľudstva, ktorá sa aj s jej dôsledkami prenáša z generácie na generáciu.

B) Aj keď v 1. Mojžišovej sa otvorene nehovorí o zmluve uzavretej s Adamom, usudzujeme, že takáto zmluva bola uzavretá. Usudzujeme tak na základe: 1. verša Ozeáš 6:7, 2. Uloženého zákona (tu vo forme jedného prikázania), 3. Kontextu veršov 1. Mojžišova 1:26-29 a ostatných miest o zmluvách, z ktorých je zrejmé, že Boh ako spravodlivý sudca s človekom koná podľa stanovených pravidiel v rámci príslušnej zmluvy, ktorej jadrom sú jeho nariadenia, prikázania, resp. zákon.

Zdroje

- 1) Charles C. Ryrie, *Základy teologie*, Biblos, Třinec 1994, str. 239-272, ISBN 80-900240-6-8
- 2) Bruce Milne, *Skúmanie pravdy*, Návrat 1992, Praha, ISBN 80-85495-10-4
- 3) J. D. Douglas et al., *Nový biblický slovník*, Návrat domů, Praha 1996, ISBN 80-85495-65-1
- 4) *Teologický slovník k Novej zmluve I a II*, vybral a preložil Ján Grešo, Tranoscius, Prešov 1986
- 5) Stanley M. Horton a kol., *Systematická teologie*, vydal Křesťanský život Albrechtice 2001, str. 265-301, ISBN 80-7112-069-3
- 6) *Stvorený na Boží obraz*, Solas číslo 47, leto 2020, str. 17-25
- 7) *Prirodzenosť, identita, postavenie a stav*, Solas číslo 48, jeseň 2020, str. 11
- 8) *Žiadosť, hriech, smrť* – 1. časť: *Žiadosť*, Solas číslo 48, jeseň 2020, str.18
- 9) *Sloboda a slobodná vôľa*, Solas číslo 46, jar 2020, str. 7-13.
- 10) *Znovuzrodenie*, Solas číslo 47, leto 2020, str. 28-35

Žiadosť, hriech a smrť

3. časť: Smrť

*Ale každý je pokúšaný od svojej žiadosti, vyvlačovaný a vábený,
a potom žiadosť, keď počne, rodí hriech,
a hriech, keď je vykonaný, plodí smrť.*

Jakub 1:14-15

Smrť je v reťazci *žiadosť – hriech – smrť* posledným ohnivkom. Smrť sa stala súčasťou reality tohto sveta, týka sa každého jedného človeka. Smrť je opakom života. Smrť sa prejavuje v troch aspektoch. Potrebujeme správne porozumieť týmto trom aspektom smrti. Venujeme sa im v tomto článku.

Pôvod smrti

Je veľmi dôležité uvedomiť si, že smrť nebola súčasťou Božieho stvorenia. Keď Boh dokončil dielo stvorenia, všetko bolo veľmi dobré. Smrť neexistovala. Smrť, choroby, trápenie a porušenie neboli súčasťou Božieho plánu pre tvorstvo. Treba si uvedomiť, že za pôvod smrti je zodpovedný človek (prvý človek, Adam): „*Preto ako skrze jedného človeka vošiel hriech do sveta a skrze hriech smrť, a tak prešla smrť na všetkých ľudí...*“ (Rímskym 5:12). Pre

prestúpenie Adama vošla do sveta smrť. Smrť zasiahla nielen všetkých ľudí, ale aj celé tvorstvo (presnejšie: zemskú sféru tvorstva^{A)}). Aj zvieratá zomierajú pre prestúpenie Adama. Spolu so smrťou vošli do sveta aj choroby, porušenie a utrpenie ako sprievodné javy smrti. Adam je ten, kto spôsobil, že celý svet je zasiahnutý smrťou a že smrť, ktorá ničí život, sa stala neoddeliteľnou súčasťou života.

Adam v dobe pred pádom do hriechu bol v stave *prvotnej svätosti*

a potenciálnej nesmrteľnosti, lebo v tejto dobe sa nedopustil žiadneho prestúpenia (hriechu). Nebola v ňom žiadna neprávosť (hriech). Pretože nebolo hriechu, nebola ani smrť, lebo podľa Písma jediným dôvodom (príčinou) pre smrť je hriech. Keďže nebola príčina (hriech), nebol ani jej dôsledok (smrť). Preto smrť pred Adamovým pádom nebola súčasťou ľudského bytia. Fyzický život mu zabezpečovalo ovocie stromov rajskej záhrady. A potencionálnu nesmrteľnosť mu podľa všetkého zabezpečovalo ovocie *stromu života* (1. Mojžišova 2:9, 3:22).^{B)} Smrť do života človeka (Adama) vstúpila až jeho neposlušnosťou prikázaniu, ktoré mu dal Boh (2:16-17, 3:6-7).^{C)} Smrť do ľudského rodu vstúpila ako dôsledok hriechu (Rímskym 5:12) a Písmo ju aj po všetkých stránkach dáva do súvisu iba s hriechom – hriech je jedinou príčinou (dôvodom) pre smrť. Smrť je trestom (mzdou) za hriech (1. Mojžišova 2:17; Rímskym 6:23). Smrť ako trest za hriech má väčší rozsah než len fyzická smrť, ktorú poznáme zo skúsenosti.¹⁾⁹⁾

Smrť je odplatu (trestom) za hriech pod zmluvou skutkov – vzťah zákona a smrti

Ako začala existovať smrť? Smrť je Boží trest za hriech spáchaný pod zmluvou skutkov. Smrť vstúpila do tvorstva Božím zásahom – vykonaním trestu za prestúpenie. Smrť je Božím spravodlivým trestom za hriech. Hriech spáchal Adam, a preto Adam nesie zodpovednosť (vinu) za pôvod smrti. Smrť však dal Boh ako svoj trestný zásah a dal ju do celého tvorstva, pretože Adam bol ustanoveným vládcom/správcom nad celým tvorstvom, nad Božím stvoreným

kráľovstvom (pozri článok „2. časť“ na str. 4 tohto čísla). Bez porozumenia tejto kľúčovej pravdy je svet nepochopiteľný. Táto pravda je kľúčová aj pre porozumenie všetkých aspektov spásy.

Boží trestný výrok „odplata za hriech je smrť“ je súčasťou Božieho zákona a platí vždy len pod zmluvou skutkov. Adam bol daný pod zmluvu skutkov.^{D)} Zmluvu prestúpil a okamžite nastúpil trest za prestúpenie zmluvy. Pretože Adam reprezentoval v tejto zmluve všetkých ľudí a celé tvorstvo, trest – smrť a porušenie – prešiel na všetkých ľudí a zasiahol celé tvorstvo. Kľúčové verše, ktoré zjavujú túto pravdu, sú Rímskym 5:13-14: „*Lebo aj do zákona bol hriech na svete, ale hriech sa nepripočíta, keď nieto zákona. Ale smrť jednako kráľovala od Adama až po Mojžiša i nad tými, ktorí nehrešili podobným prestúpením ako Adam...*“ Táto pasáž vysvetľuje, aké dôležité a zástupné (reprezentujúce) postavenie mal Adam. V prvej zmluve skutkov zastupoval všetkých svojich potomkov (a dokonca celé tvorstvo, ktoré mu bolo zverené do správy). Od Adama po Mojžiša neuzavrel Boh s človekom žiadnu inú zmluvu skutkov. Aj od Adama po Mojžiša ľudia hrešili svojimi vlastnými hriechmi, ale tieto verše hovoria, že ľudia zomierali v dôsledku Adamovho hriechu a nie v dôsledku svojich vlastných hriechov.^{E)} Je to vyjadrené slovami, že „aj do zákona (rozumej: Mojžišovho zákona) bol hriech na svete, ale hriech sa nepripočíta, keď nieto zákona“, a tiež aj „ale smrť jednako kráľovala od Adama až po Mojžiša i nad tými, ktorí nehrešili podobným prestúpením ako Adam“. Zhrňte si to. Ľudia od Adama po Mojžiša nezhrešili takým hriechom ako

Adam. Pritom hriechy, ktorými hrešili, sa im nepočítali (neniesli za ne vinu), pretože ešte nebol daný zákon (Mojžišov zákon – ako druhá zmluva skutkov). Prečo potom zomierali, čiže brali smrť ako odplatu za hriech? Jediná možná odpoveď je, že Boh im počítal Adamov hriech, čiže niesli vinu za Adamovo prestúpenie prvej zmluvy skutkov.

Toto by sa nám ľuďom mohlo javiť ako nespravodlivé. *Prečo by som ja mal niesť vinu za niečo, čo som nespáchal?* Nie je to nespravodlivé, pretože v Adamovi sme zhrešili všetci (Rímskym 5:12). Teda spravodlivé to je. Ale aby ani jeden jediný človek nebol na pochybách, prišiel čas, keď Boh dal pod zmluvu skutkov všetkých ľudí^(F) ako jednotlivcov – dal Mojžišov zákon. Mojžišov zákon je druhá zmluva skutkov, ktorá je svojím spôsobom zopakovaním prvej zmluvy skutkov. Účelom Mojžišovho zákona je odkryť hriech a vinu každého jedného človeka ako jednotlivca. Funkciou Mojžišovho zákona ako zmluvy skutkov je odkryť hriech – a vinu zaň – u každého jednotlivca, u každého jedného človeka, aby bol každý bez výhovorky: „*A vieme, že všetko, čo hovorí zákon, vraví tým, ktorí sú pod zákonom, aby boli zapchaté každé ústa, a celý svet aby bol vinný Bohu*“ (Rímskym 3:19).

Výsledok prvej zmluvy skutkov je, že všetci zhrešili a všetci zomierajú. Výsledok druhej zmluvy skutkov je rovnaký – všetci zhrešili a všetci zomierajú. Avšak teraz už každý vie, že zomiera pre svoju vlastnú vinu, za svoje vlastné hriechy. Keď verš Rímskym 3:23 oznamuje: „*Lebo nieto rozdielu, lebo všetci zhrešili*“, tak sa odkazuje na to, že všetci zhrešili ako jednotlivci daní pod (Mojžišov) zá-

kon. Keď verš Rímskym 5:12 oznamuje, že „*všetci zhrešili*“, tak sa odkazuje na to, že všetci zhrešili v Adamovi.

Byť pod zákonom (Mojžišovým zákonom ako zmluvou skutkov) znamená byť v *službe smrti* (2. Korintským 3:7). Zákon ako zmluva skutkov je *litera, ktorá zabíja* (2. Korintským 3:6). Zákon (Mojžišov) dokáže len odkryť hriech jednotlivca, usvedčiť, odsúdiť a zabiť (Rímskym 3:20). Zákon (Mojžišov) nedokáže človeka učiniť spravodlivým, nedokáže dať život (Galatským 3:21).

To, že Mojžišov zákon bol daný ako zmluva skutkov na to, aby sa každému započítal jeho vlastný hriech, je zjavené aj v Rímskym 7:8-11: „*Ale hriech dostanúc príčinu skrze prikázanie spôsobil vo mne všelijakú žiadosť; lebo bez zákona je hriech mŕtvý. A ja som kedysi žil bez zákona, ale keď prišlo prikázanie, hriech ožil, ale ja som zomrel, a ukázalo sa, že prikázanie, ktoré mi malo byť na život, to isté mi bolo na smrť. Lebo hriech dostanúc príčinu skrze prikázanie zvedol ma a skrzeň zabil.*“ Keď prišiel zákon (Mojžišov), prestalo platiť, že „*hriech (rozumej: hriech jednotlivca) sa nepočíta, keď nieto zákona*“ (Rímskym 5:13). Naopak, s príchodom zákona začalo platiť, že hriech každého jedného človeka sa mu počíta a dôsledkom je smrť ako odplata za hriech. Preto zákon, ktorý je sám osebe svätý a dobrý, vyžaduje od človeka spravodlivosť a má človeka priviesť k spravodlivosti, výsledkom čoho má byť život, pôsobí presný opak – zákon odsudzuje a zabíja. Vzťah medzi *hriechom, zákonom a smrťou* je nasledovný: hriech oživa cez zákon („*hriech dostáva príčinu skrze prikázanie...*“ Rímskym 7:11). Je to hriech, ktorý zabíja. Pretože

hriech je zvrchovane hriešny, dokáže využiť dobrý, spravodlivý a svätý zákon na to, aby zabil. Takto sa zákon stáva tým prostriedkom, ktorý zabíja. Vzťah hriechu, zákona a smrti opisuje Božie slovo takto: „*Osteň smrti je hriech, a moc hriechu je zákon*“ (1. Korintským 15:56).

Všetky tri aspekty smrti

Prvé, čo by sme si mali uvedomiť, je, že dôsledkom Adamovho hriechu je *smrteľnosť* – človek (Adam) sa stal *smrteľnou bytosťou*. Smrť je trest, ktorým sa mení prirodzenosť ľudskej bytosti – človek sa z *nesmrteľného* stáva *smrteľným*. To znamená, že po nejakom čase, v určitom veku, človek fyzicky zomiera a nie je viac na tomto svete. Človek však neprestáva jestvovať. Človek nie je anihilovaný. *Fyzická smrť* znamená zánik zemskej existencie človeka. Pri fyzickej smrti sa oddelí nemateriálna stránka ľudskej bytosti (duch/duša) od materiálnej stránky (fyzického tela).

Druhé, čo si všimneme, je, že pád do hriechu má dopad aj na *duchovnú* stránku ľudskej bytosti. Človek zomrel duchovne, smrť poznačila jeho vzťah s Bohom, poškodila jeho spoločenstvo s jeho Stvoriteľom. Od Adamovho pádu sa každý človek rodí na túto zem *duchovne mŕtvy*. Človek sa počas svojho pozemského života nachádza v stave *duchovnej smrti* (ak nie je od smrti zachránený Spasiteľom Ježišom Kristom).

Smrteľnosť a duchovná smrť stále ešte nepredstavujú všetky aspekty smrti. Po fyzickej smrti človeka čaká súd a konečný trest za hriech – večné zatratenie preč od Božej tváre v ohnivom jazere. Tento aspekt smrti, ktorý je večný, Písmo nazýva „druhá smrť“.

Smrť je prvým (už pri narodení) a aj tým posledným údelom v živote človeka na tejto zemi, a ešte aj po smrti ho čaká zase len smrť – druhá smrť – a to až na veky v odlúčení od jeho Stvoriteľa. *Fyzickou smrťou* človek prechádza z časnosti do večnosti, kde ho čaká druhá (večná) smrť (ak nie je od smrti zachránený Spasiteľom Ježišom Kristom).

Duchovná smrť

Smrť, ktorá nastala hneď v okamihu Adamovho prestúpenia, bola *duchovná smrť*.⁽⁶⁾ Touto smrťou zomrel – zomrel hneď ako prestúpil Boží príkaz o nejezení ovocia zo stromu poznania dobrého a zlého. Človek, stvorený ako *živá duša v tele*, bol stvorený pre spoločenstvo s Bohom, svojím Stvoriteľom. Zdrojom jeho duchovného života bol Boží život a jeho zaopatrovateľom bol Boh. Boh prichádzal k Adamovi do stvoreného materiálneho sveta, do rajskej záhrady, do ktorej ho umiestnil (1. Mojžišova 2:8) a kde ho zabezpečil všetkým potrebným. Pádom do hriechu človek (Adam a s ním aj všetci jeho potomkovia) stratil tento pôvodný Boží život. Stratil aj spoločenstvo s Bohom, ktoré zažíval pred pádom v rajskej záhrade. Jeho duchovný stav sa zmenil z pôvodného na taký, ktorý Božie slovo opisuje ako „*mŕtvy* vo svojich hriechoch a prestúpeniach“. Zmenil sa z „pôvodne duchovného človeka“ na „*telesného človeka*“. Jeho prirodzenosť sa zmenila z *duchovnej* na *telesnú*. *Telesná prirodzenosť* znamená stratu vzťahu s Bohom, stratu spoločenstva s Bohom, pretože *telesný človek* toho nie je schopný, pretože nechápe duchovnú realitu: „*Ale telesný človek nechápe vecí Ducha Božieho, lebo sú mu*

bláznovstvom, a nemôže ich poznať, lebo sa majú duchovne posudzovať“ (1. Korintským 2:14). Telesná prirodzenosť je hriešna prirodzenosť (pozri článok *Telesný a duchovný človek*, zdroj 10). Hriešna prirodzenosť znamená, že hrešiť je človeku vlastné, prirodzené. Duchovná smrť je vyjadrená aj opisom, že človek sa stal „telom“ (1. Mojžišova 6:3), je *telesný* a nemajúci *ducha* (Júda 1:19), *blúdi* (1. Mojžišova 6:3). Priamy dôsledok duchovnej smrti je, že Adam bol vylúčený zo spoločenstva s Bohom. Bol vyhnaný z rajskej záhrady, aby nemal prístup k stromu života. V tomto zmysle učia novozmluvné Písma: *tí, ktorí sú oddelení od Krista, sú Bohu odcudzení a vzdialení od života v ňom* (Efezským 4:17-18, čítaj už od verša 11), *sú duchovne mŕtvi*.

Duchovná smrť pre Adama (človeka) znamenala okamžitú stratu spoločenstva s Bohom a stratu podielu na Božom živote, na živote s Bohom (Rímskym 3:10-18, 5:14). *Duchovným zomretím* sa človek stal *duchovne mŕtvy vo svojich hriechoch, previneniach a v neobrezanosti tela*. Stal sa duchovne nefunkčným, neužitočným, čiže mŕtvym pre Boha a jeho kráľovstvo (Rímskym 3:12). Človek stratil nielen obecnosť s Bohom, ale aj prvopočiatočnú svätosť a spravodlivosť, ktorú mal pri stvorení, teda stratil bezúhonnosť, stratil morálku. Spolu s odlúčením od Boha sa človek stal odlúčeným od poznania duchovných právd, od poznania duchovnej reality (1. Korintským 2:14). Blúdi svetom bez poznania pravdy, lebo je len telo (1. Mojžišova 6:3). Len skrúšenie a bieda je na jeho cestách (Rímskym 3:16, 3:10-18).

Každý človek, ako Adamov potomok, sa rodí už ako *duchovne mŕtvy*. To je jeho pretrvávajúci stav. V tomto stave, *mŕtvy vo svojich previneniach a hriechoch*, pretrváva až do okamihu uverenia evanjeliu. Kto evanjeliu za celý svoj život neuverí, jednorazovú udalosť, akt *fyzickej smrti*, podstupuje ako *duchovne mŕtvy* a v tomto stave zotráva (ako nemateriálna ľudská bytosť) aj vo večnosti, kde po súde pred veľkým bielym trónom prebýva ďalej v stave *druhej smrti* (Zjavenie 20:14-15; Marek 9:44).⁹⁾

Fyzická smrť

Fyzická smrť je údel každého človeka. Adam nezomrel fyzicky v deň, v ktorom prestúpil prikázanie. Táto smrť prišla až neskôr. Od Adamovho pádu je každému jednému človeku uložené raz zomrieť (Židom 9:27). Boh každému človeku vymeral počet dní jeho zemskeho života (Kazateľ 5:18). V okamihu fyzickej smrti sa od *fyzického tela*, čo je celá *materiálna viditeľná zložka* človeka (Židom 5:7), oddeľuje *neviditeľná duchovná zložka* (duch a duša) a *telo* sa vracia späť do zeme, do zemskeho prachu (1. Mojžišova 3:19). Niekedy je *duchovná zložka* človeka pomenovaná jedným slovom *duch* a niekedy *duša*. Bez *ducha* (duchovnej zložky) je telo mŕtve, je len prach (Jakub 2:26).

Živá ľudská bytosť je v Písme, najmä v Starom zákone, označovaná pojmom *duša*, resp. *živá duša* a zároveň sa týmto pojmom označuje aj *neviditeľná nemateriálna zložka* človeka, ktorá je spojená s fyzickým telom a konkrétne s krvou (3. Mojžišova 17:11). *Duša* v spojení s *krvou* (materiálnym telom) je synonymom *života* ako kontrast k (už) *neživej* (zomrelej) hmote/matérii (1. Mojžišova

9:3-6; 3. Mojžišova 17:11) – v tomto zmysle je *duša* výrazom pre *život*. Tento život sa ruší fyzickou smrťou (1. Mojžišova 35:11) – *duša* sa oddelí od *krvi* (*od matérie, od tela*), a tým fyzický život človeka zaniká. *Oddelenie duše od krvi* je aktom fyzického zomretia, je to *fyzická smrť* (Skutky 20:10).

Druhá smrť

Najhroznejším dôsledkom hriechu je *druhá smrť*⁹⁾ ako o nej učí Písmo napr. vo veršoch Zjavenie 2:11, 20:14. Týmto výrazom *druhá smrť* sa označuje *večné zahynutie*. Každému človeku je uložené raz zomrieť, a potom súd (Židom 9:27). Trest vymeraný na tomto súde tým, ktorí počas svojho pozemského života neuverili v evanjelium Ježiša Krista (hriešnikom), je druhá smrť, čiže ohnivý jazero (Zjavenie 20:11-15).

V ohnivom jazere skončia aj diabol a jeho anjeli.¹⁰⁾ O páde satana a páde anjelov, ktorých so sebou strhol, Písmo veľa neodkrýva, ale odkrýva to, že konečný údel satana a jeho anjelov je ohnivý jazero. Ich definitívnym trestom, napriek tomu, že tieto bytosti nemajú telo a neprišla na nich fyzická smrť, je ohnivý jazero. Ohnivý jazero je pre nich trestom za ich pád – večným trestom. V Matúšovi 25:41 sa hovorí o *večnom ohni, pripravenom diablove a jeho anjelom; o večnom treste* ako protiklade k *večnému životu* (25:46). Konečné prebývanie človeka vo večnosti, ktorý neuveril evanjeliu, Biblia popisuje pojmami ako *večné trápenie, večné zatratenie, večné odlúčenie, večné zahynutie* a pod. Toto by každého človeka malo viesť k hlbokému zamysleniu o smrti a živote, o odsúdení a spáse.

Spasenie si vyžaduje druhého a posledného Adama

Aby mohol byť človek zachránený od smrti v celom jej rozsahu, od jej troch aspektov, musí Spasiteľ mať také isté postavenie ako mal prvý človek Adam – musí ako vládca a kráľ zastupovať celý svoj ľud a celé zemské stvorenstvo/tvorstvo. Preto Spasiteľ Kristus musel prísť na svet ako druhý Adam (a zároveň posledný Adam, pretože iného niet a iný ani nebude potrebný). Tak ako Adam (v postavení *prvého Adama*) priviedol hriech a smrť na celý svoj ľud (všetkých ľudí, všetkých svojich biologických potomkov), rovnako tak Kristus (v postavení *druhého Adama*, ako Pán z neba) priviedol spravodlivosť a život (vzkriesenie) na celý svoj ľud (všetkých, ktorí sú v ňom, ktorí majú jeho Ducha). Skrže Adama prišlo odsúdenie na všetkých ľudí, skrže Krista prišlo ospravedlnenie pre všetkých uverivších v evanjelium Ježiša Krista. Skrže Adama prišlo kralovanie smrti nad všetkými ľuďmi, skrže Krista prišlo kralovanie v živote pre tých, ktorí dostávajú hojnosť milosti a daru spravodlivosti. Skrže Adama prišlo kralovanie hriechu v smrti na všetkých ľudí, skrže Krista prišlo kralovanie milosti skrže spravodlivosť cieľom večného života pre všetkých uverivších v evanjelium. To je výpoveď Božieho slova v Rímskym 5:12-21.

Tak, ako za pôvodom smrti stojí prvý človek, Adam, tak za odstránením smrti stojí druhý a posledný Adam, Kristus: „*Lebo pretože skrže človeka smrť, skrže človeka i zmŕtvychvstanie mŕtvych*“ (1. Korinským 15:21, pozri aj Židom 9:26).

Vzkriesenie – záchrana od smrti

Záchranou od smrti je vzkriesenie. Človek potrebuje spásu, záchranu od smrti v celom jej rozsahu. Spása v Kristovi obsahuje duchovné vzkriesenie (Kolosenským 3:1), oživenie spolu s Kristom, ktoré rieši duchovnú smrť, ako aj vzkriesenie tela (Rímskym 8:11), ktoré rieši fyzickú smrť. Spaseným druhá smrť neublíži (Zjavenie 20:6), pretože v Kristovi dostávajú večný život. Spása v Kristovi obsahuje aj vyslobodenie tvorstva od služby porušenia (Rímskym 8:19-22).

Smrť je porazená

Pán Ježiš Kristus svojou smrťou porazil smrť: „... zjavením sa nášho Spasiteľa Ježiša Krista, ktorý zahladil smrť a vyviedol na svetlo život a neporušiteľnosť skrze evanjelium“ (2. Timoteovi 1:10). Smrť má nielen svoj počiatok, ale má aj svoj koniec: „Ako posledný nepriateľ bude zničená smrť“ (1. Korintským 15:26).

Záchrana od smrti si vyžaduje, aby sme zomreli spolu s Kristom a vstali spolu s Kristom

Kristus, Boží Syn, musel prísť na svet v tele ako Syn človeka a narodiť sa ako Žid pod Mojžišov zákon, aby namiesto nás zástupne naplnil zákon (Mojžišov) a vytrpel trest za hriech pod zmluvou skutkov. Musel byť bezvadným Božím Baránkom, bez vlastného hriechu, aby mohol zomrieť za tie naše. Ak sme v neho uverili ako v Spasiteľa hriešnikov, tak to znamená, že sme spolu s ním zomreli na golgotskom kríži – zomreli sme hriechu (Rímskym kapitola 6) a zomreli sme zákonu (Rímskym kapitola 7). Hriechu sme museli zomrieť, pretože odplata za hriech je smrť. Zákonu sme

museli zomrieť, pretože zákon je litera, ktorá odsudzuje a zabíja. Len smrťou – súc stotožnený s Kristom – môže človek uniknúť smrti v celom jej rozsahu. Kristus prišiel na svet, aby zahladil smrť a dal hojnosť života.

Súc stotožnený s Kristom sme spolu s ním nielen vstali do novoty života (Rímskym 6:4), čo je duchovné vzkriesenie, ale budeme vzkriesení aj do večného života (Rímskym 6:5, 6:8) v oslávenom nebeskom tele, čo je vzkriesenie tela (1. Korintským 15:35-54; Kolosenským 3:3-4). Spolu s Kristom sme boli vzkriesení do novoty života a spolu s ním posadení v ponebeských oblastiach (Rímskym 6:4-5; Efezským 2:6).

Záver

Smrť ako dôsledok hriechu zahŕňa *večnú* záhubu, *večné* zatratenie. Keby Adam bol zostal poslušný Božiemu prikázaniu z 1. Mojžišovej 2:17, výsledkom by bol *večný život*. Namiesto toho však ako dôsledok neposlušnosti vstúpila do života človeka smrť v celom svojom rozsahu. Novozmluvné písmo o tých, ktorí neveria v evanjelium, oznamuje, že títo *ponesú pomstu, večné zahynutie, preč od tvári Pánovej a od slávy jeho mocnosti* (2. Tesalonickým 1:9).¹⁾ *Večné zahynutie* je opak *večného života*.

Človek môže byť zo smrti vyslobodený. Evanjelium človeku ponúka cestu, na ktorej dostane *večný život*. Tou cestou je Ježiš Kristus z Nazareta (Ján 14:6) a viera v neho a jeho dielo. Kristus vzal na seba ľudskú podstatu bytia (ontologickú ľudskú prirodzenosť), aby svojou *smrťou zahladil toho, ktorý má vládu smrti, to jest diabla* (Židom 2:14). Diabol nedisponuje smrťou

s konečnou platnosťou. Smrť patrí do sféry jeho pôsobenia, ale satan svojou bytosťou aj svojou mocou je vždy podriadený Bohu (Jób 2:6). Kristus prišiel, aby ukončil vládu smrti, a práve víťazstvom nad smrťou (zmŕtvychvstaním) porazil satana: „*Kristus vstanúc z mŕtvych už viacej nezomiera; smrť viacej nepanuje nad ním*“ (Rímskym 6:9). Kristus *zahladil smrť a vyviedol na svetlo život a neporušiteľnosť skrze evanjelium* (2. Timoteovi 1:10). Svojou smrťou Kristus zlomil moc smrti, zrušil odcudzenie sa človeka Bohu, ku ktorému došlo v dôsledku hriechu Adama (2. Korinským 5:18).

Boh v Kristu použil smrť práve na to, aby človeka vyslobodil z vlády

smrti a aby človek mohol večne žiť v spoločenstve s ním. O porážke smrti nemusíme pochybovať (1. Korinským 15:26, 54). Druhá smrť nad veriaciimi v evanjelium Ježiša Krista už nemá žiadnu moc (Zjavenie 2:11, 20:6). Veriaci v evanjelium sú oživení. Už od svojho znovuzrodenia sú Bohu živí. Aj keď ešte musia prejsť údolím fyzickej smrti, nemusia sa báť, pretože druhá smrť im neuškodí. Za fyzickou smrťou ich čaká už len prenesmierna ťaž slávy (2. Korinským 4:17). Uverivší už boli prenesení z kráľovstva smrti do kráľovstva života (Kolosenským 1:13). A sú spasení v nádeji (Rímskym 8:24), čaká ich večný život v novom nebi, na novej zemi a v novom Jeruzaleme.

A keď toto porušiteľné oblečie neporušiteľnosť, a toto smrteľné oblečie nesmrteľnosť, vtedy sa naplní slovo, ktoré je napísané: Smrť je pohltená vo víťazstvo.

1. Korinským 15:54

A Boh zotrie každú slzu s ich očí, a smrti už viacej nebude ani žalosti ani kriku, ani bolesti viacej nebude, lebo prvé veci pominuli.

Zjavenie 21:4

Drahoslav Vajda a Peter Vajda

Poznámky

A) Lucifer (po jeho páde nazývaný satan alebo diabol) a aj anjeli sú tiež stvorené bytosti, avšak netvorí súčasť zemského stvorenstva (tvorstva), ktoré bolo zverené Adamovi do jeho správy (vlády). Trest ohnivého jazera pre diabla a jeho anjelov (anjelov, ktorých zvedol a padli spolu s ním) nie je dôsledkom Adamovho pádu. Je dôsledkom pádu Lucifera.

B) V rajskej záhrade boli dva zvláštne stromy. *Strom života* a *strom poznania dobrého a zlého* (1. Mojžišova 2:9). *Strom života* pravdepodobne slúžil k tomu, aby zabezpečoval večnú existenciu (večný život). Podľa verša 3:22 *strom života* súvisí s *večným životom* a zdá sa, že aj so stromom (*drevom života*) spomenutým v Zjavení 2:7 a 22:2.

V Adamovi podľa všetkého išlo o večnú fyzickú existenciu (večný život v zemskom tele), kým v Kristovi ide o večnú duchovnú existenciu (večný život v duchovnom/ nebeskom tele) – pozri 1. Korinským 15:47-49; 2. Korinským 5:1-2.

C) Adam bol prvým človekom v celej ľudskej histórii. „*A Boh riekol: Učiniť človeka <Doslovne: Adama> na svoj obraz a podľa svojej podoby.*“ Slovo *Adam*, podľa pozn. prof. Roháčka k veršu 1. Mojžišova 1:26, je jednak vlastné meno prvého stvoreného ľudského jedinca, ale je zároveň aj všeobecným označením/pomenovaním jednak pre *človeka* a jednak pre *ľudí*; meno Adam = človek i ľudia).

D) To, že prikázanie vo forme zákazu jedenia ovocia zo stromu vedenia dobra a zla oznámené spolu s trestom za prestúpenie (istotne zomrieš, ak by si jedol z neho) predstavuje zmluvu skutkov, usudzujeme z toho, že vo verši Rímskym 5:14 sa spomína obdobie medzi Adamom a Mojžišom a z kontextu (vláda smrti ako trestu za hriech) vyplýva, že ide o obdobie medzi dvomi zmluvami skutkov (zmluva s Adamom a zmluva s Mojžišom). Ešte s väčšou istotou to vieme z verša Ozeáš 6:7, kde sa spomína prestúpenie zmluvy skutkov a je to prirovnané k zmluve s Adamom.

E) Boh nenávidí hriech a hriech trestá. Bolo to tak aj v období medzi Adamom a Mojžišom. Vidíme mnohé časné Božie tresty, ktoré končili aj smrťou (potopa, Sodoma a Gomora atď.). Avšak verš Rímskym 5:14 odhaľuje, že na prvom mieste (primárne, hlavne) smrť vládla od Adama po Mojžiša pre Adamov hriech, čiže preto, lebo ľudia nesú vinu za Adamov hriech.

F) To, že pod Mojžišov zákon sa dostali všetci ľudia, aj pohania, nielen Židia, vieme z verša: „*A vieme, že všetko, čo hovorí zákon, vraví tým, ktorí sú pod zákonom, aby boli zapchaté každé ústa, a celý svet aby bol vinný Bohu*“ (Rímskym 3:19). Je dosť ťažké porozumieť tomu, ako sa pohania dostali pod zákon, keďže Mojžišov zákon ako zmluvu skutkov uzavrel Boh cez prostredníka Mojžiša priamo len s izraelským národom (so Židmi). Jeden aspekt, ktorý to pomôže pochopiť, je ten, že Izrael v tejto zmluve zastupoval (reprezentoval) celé ľudstvo.

Druhý aspekt, ktorý ozrejmuje, že pohania dostali zákon nepriamo, je vysvetlený vo verši Rímskym 2:14-15 (v kontexte pasáže veršov 2:2-15): „*Lebo keď pohania, nemajúci zákona, prírodou robia to, čo požaduje zákon, tí teda nemajúc zákona sami sebe sú zákonom, ako takí, ktorí ukazujú dielo zákona napísané vo svojich srdciach, o čom spolu svedčí aj ich svedomie...*“

Tretí aspekt, ktorý ide po tej istej línii ako ten prvý, je, že zákon je pestún vedúci ku Kristovi (Galatským 3:24) nielen Židom, ale aj pohanom.¹¹⁾

G) Človek (Adam) bol stvorený ako jedna integrálna *duchovná a fyzická* bytosť. Tým, že obe tieto zložky spolu súvisia, *duchovná smrť*, ktorá nastala okamžite, ako Adam prestúpil Boží príkaz a zjedol ovocie zo stromu poznania, mala dopad aj na jeho *fyzický život*. Človek bol vyhnaný z rajskej záhrady, kde dovtedy mal plné fyzické aj duchovné zaopatrenie. Od pádu sa o všetko svoje živobytie (život), ako duchovné, tak aj telesné, musí starať sám. Adamovi je to oznámené hneď po páde ešte v rajskej záhrade. Hospodin Boh učinil Adamovi a jeho žene odev z kože, odial ich a poslal preč z raja, zo záhrady ědena, aby človek obrábal zem, z ktorej bol vzatý – čítať 1. Mojžišova 3:9-24 a je to zrejme aj z ďalších textov Písma.

H) Pre satana a padlých anjelov neexistuje možnosť spásy. O ich konečnom údele (prebývaní v ohnivom jazere) sa rozhodlo už ich pádom.

I) Najzávažnejším hriechom človeka (ľudstva) je neverenie Božiemu slovu. V podstate ide o neverenie (neveriu), že Boh myslí vážne to, čo hovorí o spasení, spravodlivosti, hriechu, súde a smrti (Ján 16:8-11). To je až dodnes najtrvácnejším satanovým klamstvom.

Najväčším hriechom, ktorý je neodpustiteľný, je neverenie svedectvu, ktoré Boh dosvedčil o svojom Synovi v evanjeliu. Tento hriech je v Písme označený ako *hriech proti Svätému Duchu*.

Kto za celý svoj život neuverí evanjeliu Ježiša Krista, podstúpi *druhú smrť*, ako o tom píšeme vyššie a tiež v zdroji 9).

Zdroje

- 1) Charles C. Ryrie, *Základy teologie*, Biblos, Třinec 1994, str. 239-272, ISBN 80-900240-6-8
- 2) Bruce Milne, *Skúmanie pravdy, Návrat* 1992, Praha, ISBN 80-85495-10-4
- 3) J. D. Douglas et al., *Nový biblický slovník, Návrat domů*, Praha 1996, ISBN 80-85495-65-1
- 4) *Teologický slovník k Novej zmluve III*, vybral a preložil Ján Grešo, Transcius, Prešov 1986
- 5) Stanley M. Horton a kol., *Systematická teologie, Křesťanský život Albrechtice* 2001, str. 298-301, ISBN 80-7112-069-3
- 6) *Stvorený na Boží obraz, Solas číslo 47*, leto 2020, str. 17-25
- 7) *Žiadosť, hriech, smrť* – 1. časť: Žiadosť, *Solas číslo 48*, jeseň 2020, str. 18
- 8) *Žiadosť, hriech, smrť* – 2. časť: Hriech, *Solas číslo 49*, zima 2020, str. 4
- 9) *Večný súd*, 4. časť, *Solas číslo 44*, jeseň 2019, str. 30-39
- 10) *Telesný a duchovný človek, Solas číslo 45*, zima 2019, str. 21
- 11) *Pestún vedúci ku Kristovi, Solas číslo 36*, jeseň 2017, str. 15-35

Mocnieť v Kristovej milosti

Ty teda, moje dieťa, mocnej v milosti, ktorá je v Kristu Ježišovi.

2. Timoteovi 2:1

(Prosím čitateľa, aby si prečítal celú pasáž veršov 1-13.)

Tento príkaz apoštola Pavla sa možno zdá byť celkom jasný, ale zamerajme sa na to, čo to presne znamená a ako mocnieť v milosti, ktorá je v Kristu Ježišovi.

Zamyslime sa teda hlbšie nad tým, ako máme mocnieť, čo znamená mocnieť v Kristovej milosti a tiež aj nad štýlom, akým je táto stať napísaná (verše 2:1-13). Prvý verš hovorí: „mocnej v milosti“. Druhý verš: „uč, čo si počul odo mňa, znášaj zlo ako dobrý vojak“. V siedmom verši zasa čítame: „rozumej, čo hovorím“. Zdá sa, akoby tie verše spolu nesúviseli. V inom preklade je tento výraz preložený slovami: „uvažuj o tom, čo hovorím“. Doslova to znamená „mať veľmi dobré porozumenie“ alebo „veľmi dobre zvažovať“. Ide teda o to, aby mal

Timotej do detailu plné pochopenie toho, čo Pavol hovorí (učí). A porozumieť tomu sa dá len tak, ako sa píše ďalej v 7. verši: „lebo nech ti dá Pán rozum vo všetkom“. Čiže schopnosť porozumieť všetkému, čo Pavol učí, je dar od Pána.

Vráťme sa do 1. verša a rozoberme si výraz *mocnieť v milosti*. Povedané inými slovami: *naberaj silu* alebo *zosilnej v milosti*. Presne tak, ako keď chce niekto zosilniť na tele a ide do posilňovne. Tam cvičí, posilňuje svoje telo a naberá silu. To isté máme robiť duchovne – naberat' silu, čiže byť duchovne silní. Pavol by

tiež mohol povedať *bud' silný v milosti*. V Písme je niekoľko pasáží, v ktorých sa nachádza povzbudenie: „Bud' silný a zmužilý!“ alebo „smelý a zmužilý!“ V Starej zmluve je toto spojenie použité viackrát. Vyberieme si dve state a konkrétne to bude z Kronických kníh.

Prvá je z 1. Kronicej, 22. kapitoly, kde Dávid povoláva k sebe svojho syna Šalamúna a dáva mu usmernenia, ako má stavať chrám. Boh Dávidovi oznámil, že ho nepostaví on, Dávid, ale vystaví ho jeho syn, Šalamún. V 6. verši čítame: „Potom povolal Šalamúna, svojho syna, a prikázal mu, aby vystavil dom Hospodinovi, Bohu Izraelovmu.“ (1. Kronická 22:6). Nás ale zaujíma najmä to, čo mu povedal potom, a je to zaznamenané na konci 13. verša. Okrem iného tam hovorí: „Bud' silný a zmužilý; neboj sa, ani sa nestrachuj!“ Je to podobné vyjadrenie ako to, čo Pavol hovorí Timoteovi: *Mocnej v milosti! Bud' silný! Neboj sa, nestrachuj sa!* Ešte krajšia paralela sa nachádza v 12. verši (1. Kronická 22:12): „Len nech ti dá Hospodin rozum a schopnosť rozumieť a nech ti prikáže o Izraelovi a ustanoví tvoje srdce tak, aby si ostríhal zákon Hospodina, svojho Boha.“ Pavol Timoteovi píše: „Rozumej, čo hovorím. Lebo nech ti dá Pán rozum vo všetkom!“ (2. Timoteovi 2:7) Presne to isté, čo hovorí Dávid Šalamúnovi: *Nech ti dá Hospodin rozum a schopnosť rozumieť.*

Práve tieto dve veci spolu súvisia a záleží na nich: „Mocnej v milosti!“ a „A to, čo si počul odo mňa skrze mnohých svedkov, zver verným ľuďom, ktorí budú schopní aj iných učiť.“ (2. Timoteovi 2:2). Teda záleží na učení,

záleží na Božom slove. Presne to, čo hovorí Dávid Šalamúnovi (1. Kronická 22:12): „... nech ti dá Hospodin rozum a schopnosť rozumieť a nech ti prikáže o Izraelovi a ustanoví tvoje srdce tak, aby si ostríhal zákon Hospodina, svojho Boha“. Čiže ide o učenie, o to, čo zjavuje Boh vo svojom slove, lebo: „Vtedy sa ti šťastne povedie, ak budeš pozorovať, aby si činil ustanovenia a súdy, ktoré prikázal Hospodin Mojžišovi vzhľadom na Izraela. Bud' silný a zmužilý; neboj sa ani sa nestrachuj!“ (1. Kronická 22:13)

Zachovávať zákon Hospodinov znamená poslúchať Hospodina. To je to, čo tu máme zjavené a cez túto poslušnosť sa môžeme spoliehať na milosť Pána Ježiša. V milosti môžeme zosilniť, keď sa spoliehame na Pána Ježiša Krista a jeho učenie, lebo na učení záleží.

Podobné usmernenie dáva Mojžiš Jozuovi, ktorý mal byť jeho nástupcom. Jozua mal viesť izraelský ľud do zaslúbenej zeme a Mojžiš mu tak isto hovorí: „Bud' silný a zmužilý!“ To isté hovorí Dávid svojmu synovi: *Bud' silný a zmužilý.* To znamená v učení a v poslušnosti Božím zákonom. My máme byť poslušní učeníu Pána Ježiša Krista a učeníu apoštolov, pretože to, čo odovzdáva Pavol Timoteovi, nie je apoštolstvo, ale učenie. Pavol bol apoštol, a preto hovorí: „Čo si počul odo mňa, zver to iným. Aj ty uč iných! Uč sa odo mňa a uč iných verných ľudí.“ Pavla učinil apoštolom sám Kristus, preto hovoril a učil v autorite Ježiša Krista. Teda nie čo chcel Pavol alebo to, čo by mu len tak napadlo, ale hovorí v autorite Ježiša Krista: „Za vzor zdravých slov maj tie, ktoré si počul odo mňa vo viere a láske, ktorá je v Kristu Ježišovi.“ (2. Timoteovi 1:13)

Timotej mal mať za vzor slová, ktoré Pavol vyučoval, a tieto mal ďalej učiť iných. Pretože na to, čo Pavol vyučoval, boli v jednotlivých zboroch mnohí svedkovia, no najmä jeho blízki spolupracovníci, napríklad Barnabáš, Silas, Lukáš.

Pavol teda odovzdáva svoje učenie, učenie apoštola, ku ktorému bolo veľa svedkov a ktoré dnes máme aj zapísané v Biblii. Na tomto učení záleží, aby sme ho zachovali, aby sme v ňom chodili tak, ako nám ho apoštol Pavol odovzdal. Jeho máme tiež za vzor učenia. Z jeho listov vieme, ako sa máme správať v cirkvi, voči neveriacim, navzájom voči sebe a ako sa máme učiť láske a byť v tom vzorom. To všetko máme zjavené v Pavlových listoch a z toho čerpáme. Toto je učenie apoštolov a učenie cirkvi dnes. V pravde a vo viere, ktorá je v Kristu Ježišovi. Toto mal robiť Timoteus – zachovať učenie, čím bude mocnieť v milosti, ktorá je v Kristu Ježišovi. Dávid hovorí Šalamúnovi podobne: „Vtedy sa ti šťastne povedie, ak budeš pozorovať, aby si činil ustanovenia a súdy, ktoré prikázal Hospodin.“

Tou druhou je stať z 2. Kronickej knihy, 32. kapitoly, ktorá opisuje časy kráľa Ezechiáša. Kráľ Ezechiáš bol spravodlivý kráľ, robil to, čo je dobré v Hospodinových očiach. Od Šalamúna k Ezechiášovi prešlo niekoľko generácií, vystriedali sa rôzni bezbožní kráľi, ale Ezechiáš robil dobré veci.

V 2. Kronickej 31:20-21 je zaznamenané: „*A tak urobil Ezechiáš po celom Judsku a urobil to, čo je dobré a spravodlivé, pravdivé a verné pred Hospodinom, svojim Bohom. V každom diele, ktoré začal v službe domu Božieho a v zákone a v prikázanií hľadajúc svojho Boha, to*

všetko robil celým svojím srdcom a dobre sa mu vodilo.“ Robil presne to, čo hovoril Dávid Šalamúnovi. Ak budeš zachovávať Boží zákon, to, čo prikázal Hospodin, dobre sa ti povedie. A to sa vyplnilo na Ezechiášovi, dobre sa mu viedlo.

Za čias Ezechiáša prišiel do Judska asýrsky kráľ Senacheríb, ako to máme potom opísané v 32. kapitole, a chcel obsadiť všetky judské mestá. Potom sa postavil pred Jeruzalem a chcel ho dobyť. Ale judský kráľ Ezechiáš sa nezľakol. Urobil obranu. Ľudia zapchali studne, zatarasili potok, aby vojsko asýrskeho kráľa nemalo vodu, narobili rôzne strely, štíty a Ezechiáš ustanovil vojenských veliteľov. Tých si potom zhromaždil k sebe a povzbudzoval ich slovami: „*Buďte zmužilí a smelí! Nebojte sa a nedeste sa tvári asýrskeho kráľa ani sa nedeste pred celým tým množstvom, ktoré je s ním, lebo s nami je väčší ako s ním.*“ (2. Kronická 32:7). A keď sa teraz vrátíme do 2. listu Timoteovi a tam čítame „*mocnej v milosti, ktorá je v Kristu Ježišovi*“, tak je to presne ono, pretože s nami je väčší ako ten, ktorý je vo svete. Preto bude veriaci v evanjelium silný a zmužilý – vie, že s ním je Ježiš Kristus, jeho Boh a Pán.

Ak je Boh za nás, kto je proti nám? To je citát z listu Rímskym. Boh je s nami a neušetril vlastného Syna, aby nám spolu s ním daroval úplne všetko. Máme podiel na Božom kráľovstve, máme večný život, s nami je ten silný a k tomu všetkému máme Príhovorcu u Otca: „*Kde kto odsúdi? Kristus Ježiš je, ktorý zomrel, a viacej, ktorý aj vstal z mŕtvych, ktorý aj je po pravici Božej, ktorý sa aj prihovára za nás.*“ (Rímskym 8:34) My máme toho, ktorý je s nami, ktorý povedal: „*budem*

s vami po všetky dni, až do skončenia sveta“. On nás nezanechá samých a nič nás nevytrhne z jeho ruky, lebo sme jeho ovcami. On je náš dobrý Pastier a ovce nasledujú jeho hlas. V 2. Kronickej ešte čítame slová Ezechiáša: „*S ním je ramedo tela, ale s nami je Hospodin, náš Boh, aby nám pomohol a vybojoval naše boje. A ľud sa spolahol na slová Ezechiáša, judského kráľa.*“ (2. Kronická 32:8) To, na koho sa máme dnes spolahnúť my, je Boh sám a jeho zapísané Božie slovo. Timoteus sa mal spolahnúť na Pavlove slová a rovnako sa máme spolahnúť aj my na slová Pavlove a na slová Kristove. Ved' povedal: „*Každý, kto verí vo mňa, bude mať večný život.*“ Toto je podstata našej viery, nášho spolahnutia sa. Takto mocnieme v milosti, ktorá je v Kristu Ježišovi, pretože on je verný v každom jednom zaslúbení. On je s nami, on bojuje naše boje za nás. A keď sme raz uverili, keď sme zažili odpustenie hriechov, zažili sme Kristovu milosť. Do neho sme ponorení, do Krista. Nasledujeme Krista, patríme Kristovi, lebo on si nás kúpil. Svojou krvou zaplatil za to, aby sme mu patrili a zároveň túžime, aby aj iní boli zachránení. Ale tým, že sme uverili, vošli sme do vojnového stavu. Už viac nie sme vo svete, ale sme v Kristovi. A vieme, že svet nenávidí Krista a bude rovnako nenávidieť nás. Preto Pavol píše: „*Ty teda znášaj zlo ako dobrý vojak Ježiša Krista.*“ (2. Timoteovi 2:3). To nie je prirovnanie, ale príkaz: znášaj zlo ako vojak. My totiž vojakmi sme, ale znášať zlo máme ako dobrý vojak. Nie taký, ktorý sa zapletá so svetom, ktorý obchoduje. „*Nikto, konajúci vojenskú službu, nezapletá sa do obchodov živnosti, aby sa ľúbil svojmu vojvodcovi.*“

(2. Timoteovi 2:4) Naším vojvodcom je Ježiš Kristus a jemu sa chceme páčiť. Kto sa zapletá do obchodov tohto sveta, ten sa mu nemôže páčiť. Ved' apoštol Ján píše: „*Nemilujte svet ani veci, ktoré sú na svete. Keď niekto miluje svet, nie je v ňom lásky Otcovej.*“ (1. Jánov 2:15) Nemôžeme mať dvoch pánov. Nemôžeme mať Pána Ježiša Krista a zároveň milovať svet a slúžiť tomu, čo je vo svete. Ako hovorí Pán Ježiš: „*Nikto nemôže slúžiť dvom pánom, lebo buď sa jedného pridŕža, a tým druhým pohŕda.*“ Milovať svet znamená prispôbovať sa tomu, čo svet hovorí a na čo nás láka. Pretože priateľstvo so svetom je nepriateľstvo naproti Bohu. To slovo by nás malo varovať. A ak chceme byť dobrými vojakmi Ježiša Krista, tak sa musíme páčiť jemu, a nie svetu. Musíme skutočne bojovať dobrý boj. Sú tri oblasti, v ktorých musí nové stvorenie v Kristovi bojovať dobrý boj a v tomto boji obstať.

Prvou oblasťou je zlo v tomto svete

Vieme, že vo svete je nespravodlivosť a krivda. Na svete bola vždy a je aj teraz. Nemôžeme však robiť to, čo robí tento svet. Nemôžeme byť tými, ktorí pôsobia krivdu a nespravodlivosť. Máme sa za každých okolností snažiť robiť všetko poctivo, spravodlivo, aby vo všetkom bola naplnená láska k blížnemu aj k tým, ktorí sú vonku. Vieme tiež, že prichádza zlo aj vtedy, keď chceme svedčiť evanjelium či už v našich rodinách, domovoch, na pracoviskách, v našom okolí, kdekoľvek. Na tom sa od Pavlových čias až doteraz nič nezmenilo. Ľudia stále nenávidia evanjelium a rôznym spôsobom prejavujú protivenstvo, ktorému musíme čeliť. Veľakrát nespravodlivo

trpíme pre meno Pána Ježiša a musíme tomu čeliť. Ale poviem: „môžeme byť v tomto boji silní a zmužilí“, pretože je to Kristus, ktorý nám dáva silu prekonať a zničiť všetko príkorie a protivenstvá, každý posmech či krivdu.

Druhým zlom, proti ktorému treba bojovať, je diabol

Diabol chce všetko, čo je nám v Kristovi dané, zničiť, pošliapať. Robí všetko preto, aby sme si zašpinili biele rúcho, obielené krvou Baránkovou, ktoré sme dostali. Prichádzajú rôzne pokušenia či pochybnosti, ktorými nás diabol nahlodáva: „Čo si to ty za veriaceho? Ved' sa pozri na seba. Ako sa ty môžeš páčiť Bohu? Ako by teba Boh mohol milovať?“ A vtedy skutočne môže prísť strach a pochybnosť: „Som naozaj ešte vo viere?“ Diabol so všetkými týmito klamstvami môže bojovať proti nám, aby zničil našu vieru. Aj v časoch Ezechiáša, keď sa postavili Asýrčania proti Jeruzalemu, mali ľudia strach. Inak by Ezechiel neposilňoval svojich veliteľov slovami: „bud'te zmužilí a smelí a nebojte sa asýrskeho kráľa“. To isté platí aj dnes. Bud'te zmužilí a smelí a nebojte sa diabla! Lebo s nami je silnejší ako on. S nami je Kristus, ktorý je za nás a prihovára sa za nás. On nenechá, aby zahynula čo len jedna z jeho oviec. Ak sme jeho ovcami, nezahynieme. Dôležité je však nezostávať oddelený, aby sme nebojovali tento boj sami, pretože ak sme sami, neobstojíme proti diablovej úskočnosti a taktike – diabol je vrah a úskočník. Nezostávajme sami, vyhľadajme brata, sestru, najlepšie dvoch, troch a spoločne volajme ku Kristovi, ktorý je za nás.

Tretím zlom, proti ktorému treba bojovať, sú naše zlé žiadosti

Tento tretí boj je úplne najťažší zo všetkých, pretože musíme bojovať sami proti sebe – proti svojim vlastným zlým túžbam a žiadostiam. Treba odolať žiadostiam očí, žiadostiam tela a pýche života. Keď veriacemu začne záležať na tom, aby vo svete niečo znamenal, keď chce dosiahnuť nejaký svetský úspech či budovať si kariéru a zaoberá sa väčšinou iba dosiahnutím týchto cieľov, nie je to nič iné, len pýcha života. Inokedy si zase ani nevšimneme, že sa pohrávame s myšlienkou, ktorá sa zdá byť celkom nevinná, no môže prerásť do nejakej telesnej žiadosti a vieme, ako sa to končí: „žiadosť, keď počne, rodí hriech, a hriech, keď je vykonaný, plodí smrť.“ Aj proti tomuto zlu treba bojovať! Treba sa vzoprieť voči zlým žiadostiam a opäť poviem, že najlepší liek na to je vojsť do spoločenstva. Aby sme hľadali Krista, nášho zástancu, ktorý bojuje za nás naše boje. A každé zlo najlepšie porazíme, keď sme viacerí.

Je veľa toho, čo sme robili v minulom živote. Hoci sa nám tieto veci aj páčili, boli to hriešne veci a tie dnes už robiť nechceme. Stále nám ich ponúka tento svet – starý život, spomienky... pod' a už si to. Nevodilo by sa nám dobre, keby sme takú ponuku prijali. Bude sa nám ťažko bojovať zo zlom a ešte ťažšie zostávať silní a zmužilí v Kristovej milosti, keď budeme odchádzať do sveta, keď sa budeme pripodobňovať svetu. Spôsob boja je aj taký, že sa nenecháme unášať prúdom, ktorý je momentálne vo svete a strháva mnohých. Nieкто môže mať náklonnosť k rovnakému pohľaviu, no veriaci človek to nemôže považovať za

prirodené len pre to, že ostatku spoločnosti sa to javí ako normálne. Hoci to máme všade okolo nás, pravdou zostáva, že taká náklonnosť je hriešna, a nie normálna. Pred niekoľkými desiatkami rokov nič také normálne nebolo.

Ďalším fenoménom tohto sveta je duch tetovania. Idete po ulici a hádam ani nenájdete človeka, čo by nemal aspoň nejaké to srdiečko na prste či na ruke. Horšie je, keď sa tomu prispôsobí aj Božie dieťa, čiže ten, ktorý vyznáva Ježiša Krista ako svojho Pána. Je predsa napísané: „Či neviete, že sme jeho údmi? Sme z jeho mäsa a kostí.“ My sme telom Kristovým. My nepatríme sami sebe. My patríme Kristovi. Sme Božím chrámom. A my by sme boli schopní zobrať údy Kristove a dať ich potetovať? Dokázali by sme zobrať fixku a dokresliť niečo na nejaký vzácny starožitný obraz od presláveného maliara? Veď by to bolo barbarstvo. A rovnaké barbarstvo je zohaviť ľudské telo. V Žalme 139 sa píše, ako je človek stvorený: *Som hrozne a predivne utvorený; učený v skrytosti; utkaný som v hĺbinách zeme.*“ Boh stvoril človeka krásne a dokonalo a my ho máme ničť tetovaním? Pred obchodom zastavilo auto, vzadu bola nálepka rybičky a v strede napísane Jesus. Človeku poskočí srdce, že je tam veriaci v Krista. Z auta vystúpi mladá dáma a nedá sa nevšimnúť si, že má potetovanú nohu. Vnútorne zaplačete. Auto síce má nálepku, že patrí Kristovi, no majiteľ má na sebe nálepku, že patrí do sveta.

Nech je to čokoľvek iné, čo práve „letí“ vo svete, nemôže to znamenať, že je to normálne a má to tak byť. A hoci to vidím na iných, neznamená to, že tak môžem robiť aj ja. Nemôžeme sa pripo-

dobňovať svetu, lebo naším meradlom je Božie slovo. To je to zápasenie zákonným spôsobom. Keď si nejaký bežec skrúti trať, bude diskvalifikovaný. To je to, čo píše Pavol: „*A keď aj niekto zápasí, nebude korunovaný, keby nezápasil zákonnite.*“ (2. Timoteovi 2:5). Toto je ten zákon: mať učenie apoštolov, lebo na učení apoštolov a prorokov sme vybudovaní. Na Kristovom základe, na Kristovi stojí celý náš život. Nepatríme svetu, preto nezmyšľajme ako svet! Ne-trávme väčšinu času tým, čo robí svet, aby sme sa mu pripodobnili, ale bojujme proti tomuto zlu.

Našich blízkych a spoluveriacich máme tiež upriamovať na správnu cestu, aby zachovávali to, čo je zjavené od Boha, lebo sa nám šťastne povedie, ak budeme pozorovať a zachovávať ustanovenia a súdy, ktoré prikázal Hospodin. To, čo robil Ezechiáš, máme robiť aj my. V podstate to znamenajú slová „mocnej v milosti, ktorá je v Kristovi Ježišovi“. Bud' silný a zmužilý a pamätaj na to, že s nami je silnejší ako ten, ktorý je vo svete. S nami je Ježiš Kristus, ktorému patríme celou dušou, srdcom i telom, ktorý sedí po pravici svojho Otca a prihovára sa za nás. V ňom môžeme víťaziť! V ňom máme všetku silu a zmužilosť.

Vzdajme sa toho, čo je zlé, lebo platí: „*Verné je slovo: Lebo ak sme spolu zomreli, budeme spolu aj žiť; ak spolu trpezlivo znášame, budeme spolu i kralovať; ak zaprieme, aj on nás zaprie.*“ (2. Timoteovi 2:11-12) Zaprieť neznamená, že sa nám stane nejaký individuálny pád. Zaprieť znamená celkovo sa odvrátiť od Krista. Zaprieť znamená nemať Krista za jedinou cestu spasenia, nedôverovať mu. Pán Ježiš hovorí: „*Kto by mňa zaprel*

pred ľuďmi, toho ja zapriem pred nebeským Otcom a pred anjelmi.“ My však nie sme takí, ktorí zapierame, ale ktorí sa chceme spoliehať na Krista, ktorý je silnejší ako ten vo svete. *„Ak sme neverní, on zostáva verný, lebo nemôže sám seba zaprieť.“* (2. Timoteovi 2:13) Naozaj, Kristus je verný vo svojich sľuboch, je ten istý včera, dnes i na veky. On povedal, že večný život má každý, kto verí v jeho meno. Ale povedal tiež, že bude aj veľké odsúdenie tých, čo neuverili, tých, ktorí zapreli evanjelium. Ako sa píše v knihe Daniel, že mnohí vstanú z prachu zeme – jedni na večnú slávu, a iní na večnú potupu a hnus. To sú tí, ktorí zapreli, ktorí neuverili. Takže ak prichádza zlé, trpezlivo znášajme. To je to, čo nás posväťí. Ak zachováme

učenie apoštolov, dobre sa nám povedie a ľahko budeme mocnieť v milosti Kristovej.

Toto sa máme naučiť, aby sme boli silní a zmužilí a vo všetkom sa spoliehali na Krista: v našej spásе, v našich bojoch. Keď prichádzajú prehry, je to on, ktorý nás postaví na nohy a vyslobodí zo všetkého, čo by nás chcelo v živote ovládať. Pretože „všetko smiem, ale nič ma nebude ovládať“. Od ničoho nebudem závislý, iba od jednej jedinej veci: *od lásky Kristovej*. Od toho sme všetci závislí. Pamätajme na to a učme sa uplatňovať toto slovo vo svojom živote. Spomeňme si na to, keď budú prichádzať ťažké situácie, aby sme vedeli, ako máme reagovať.

Vladimír Šuplata

Kvas farizejov a saducejov

Matúš 16:4-12

Dokonca aj naše oblúbené jedlo by vyzeralo a chutilo odporne, ak by ho pokrývala pleseň. Keď ide o čistotu a správnosť Božieho slova, tak existuje ešte väčšie nebezpečenstvo, ktoré môže závažným spôsobom pokaziť jeho účinnosť.

„... A nechajúc ich tam odišiel. A jeho učeníci prídúc na druhú stranu mora zabudli vziať chleba. A Ježiš im povedal: Hľad'te a chráňte sa kvasu farizejov a saducejov! A oni rozmýšľali medzi sebou a hovorili: Chleba sme nevzali. A keď to poznal Ježiš, povedal im: Čo to rozmýšľate medzi sebou, vy ľudia malej viery, že vraj nemáte chleba? Či ešte nerozumiете ani sa nepamätáte na tých päť chlebov tých päť tisíc mužov a koľko košov ste zobrali? Ani na tých sedem chlebov tých štyroch tisícov a koľko pletencov ste zobrali? Ako teda nerozumiете, že som vám nehovoril o chlebe, ale aby ste sa chránili kvasu farizejov a saducejov? Vtedy porozumeli, že nepovedal, aby sa chránili kvasu chleba, ale učenia farizejov a saducejov.“

Matúš 16:4-12

Keď Ježiš prechádzal so svojimi učeníkmi cez Galilejské jazero, varoval

ich: *„Vyvarujte sa (chráňte sa) kvasu farizejov a saducejov.“* Čo tým mohol

mať na mysli? Učeníci sa domnievali, že hovoril o kvásku v chlebe, pretože zabudli nakúpiť chlieb pred odchodom na cestu. Vravil im týmto Pán, že kvások, ktorý predávali farizeji a saduceji, je najako kontaminovaný? Nuž, Ježiš musel učeníkov pokarhať, pretože to nebolo po prvýkrát, čo vzali jeho slová doslovné, zatiaľ čo on nehovoril o fyzickom kvásku, ale mal na mysli učenie farizejov a saducejov, ktoré pomenoval kvasom. Učeníci jeho slová vôbec nepochopili.

Pokúsme sa pochopiť, čo tým Pán Ježiš myslel, keď nazval učenie týchto dvoch skupín „kvasom“. Čo je to kvas? Kvas je cesto vyrobené zo pšenice, ktoré prešlo kvasným procesom (procesom fermentácie). Je to vlastne zvyšok cesta z predchádzajúceho pečenia, ktoré skvasilo a skyslo. Kvasenie znamená rozklad a pokazenie sa. Takto môžeme pochopiť, prečo Ježiš použil kvas ako označenie duchovnej skazenosti. To, čo chcel učeníkom tlmočiť, bolo, že sa musia vystríhať kvasu (to jest učenia) farizejov a saducejov.

Skôr ako sa pozrieme na to, čo bolo ich učením, zamyslime sa, ako funguje kvas. Kvások začína pracovať pomaly, ale mocne. Preniká cestom pozvoľne a nenápadne. Následne sa ale rozšíri celým cestom, zasiahne každú jeho časť. Má teda mocný, všetkým prestupujúci (prenikavý) vplyv na celý bochník. V liste apoštola Pavla Korintňanom nachádzame aj iné obrazné použitie slova „kvas“. Tam apoštol karhá miestny zbor za to, že dovolili, aby prípad hrubej nemorálnosti ostal bez povšimnutia. Vraví im: „*Či nevíete, že málo kvasu nakvasuje celé cesto?*“ Inými slovami, zlé správanie tohto jedného muža mohlo mať dopad

na celý zbor. Podobne varuje Pán Ježiš pred učením farizejov a saducejov, že môže postupne zničujúco pôsobiť v širokom rozsahu. A ako uvidíme, učenie týchto dvoch skupín je naďalej prítomné aj v súčasnosti.

Z čoho teda pozostával kvas farizejov a saducejov? Inými slovami, prečo boli tie veci, ktoré učili, také škodlivé (zhubné)? Videli sme ako veľmi a striktné Pán Ježiš karhal farizejov za to, že sa nedržali Písma ako zjaveného Božieho slova, ale pridávali a zavádzali svoje vlastné tradície. Mali vo zvyku pridávať učenia, ktoré neboli od Boha. Dokonca niekedy tieto tradície používali tak, aby sa vyhli dodržiavaniu toho, čo Boh jasne učí vo svojom slove! A tak môžeme s určitosťou tvrdiť, že kvas farizejov pozostával aspoň čiastočne z tradícií a obradov, ktoré zaviedli ľudia (ktoré mali pôvod v človeku). Ale čo saduceji? Ich postoj bol výrazne odlišný od postoja farizejov. Zaiste, jedno mali spoločné s farizejmi – a to, že boli v opozícii voči (odporovali) Pánu Ježišovi Kristovi. Dnes by sme saducejov pravdepodobne opísali ako racionalistov. Odmietali všetko, čo nebolo možné vysvetliť ľudskou myslou. Z tohto dôvodu napríklad pohrdali myšlienkou o existencii duchovného sveta. Neverili, že existuje vzkriesenie z mŕtvych alebo zázraky. Neverili ani v existenciu anjelov či života po smrti. Týmto sa veľmi líšili od farizejov, ktorí v tieto veci, naopak, verili.

Takže, keď Ježiš povedal „*Chráňte sa kvasu (učenia) farizejov a saducejov*“, mienil tým „*Nepočúvajte (neposlúchajte) učenia, ktoré popierajú duchovné pravdy*“. Napriek tomu, že učenie farizejov (ľudské tradície, ľudské podania)

sa veľmi líšilo od učenia saducejov (odmietnutie duchovných skutočností), obe tieto učenia boli rovnako nebezpečné. Zatiaľ čo farizeji pridávali k Písmu, saduceji uberali z Písma.

Ako som už naznačil, obe skupiny majú svojich nasledovníkov aj dnes. Dnes sa pozrime na nasledovníkov saducejov. Koľko je dnes takých, dokonca aj medzi nábožensky založenými ľuďmi, ktorí o sebe tvrdia, že sú kresťanmi, no popierajú všetko, čo nedokážu intelektuálne prijať! Mienim tým doktríny, akými sú panenské počatie (narodenie sa z panny), zázraky, vzkriesenie, dokonca existencia neba a pekla. Oni, samozrejme, vedia, že o týchto veciach sa v Písme píše, ale považujú to za ľudské záznamy (opisy, podania, vysvetlenia), ktoré obsahujú chyby (omyly) a výmysly. Písmo nerozpoznávajú ako neomylné zjavenie Všemohúceho Boha, zapísané ľudskými pisateľmi, ktorí boli inšpirovaní Bohom.

Po tom, ako sme zvážili, čomu saduceji a ich súčasní nasledovníci neveria, preskúmajme čomu vlastne veria. Môžeme povedať, že veria niektorým učeniám Božieho slova, napríklad pasážam ako je *Kázeň na vrchu*. Tieto časti Písma vychvalujú (ospevujú) ako nádherné učenie, ktoré by sme my všetci mali nasledovať. „Milujte svojich nepriateľov“ je výrok, ktorý saduceji a ich nasledovníci považujú za nádherný. Povedali by: „Ak by sa len každý riadil týmto pravidlom, vyriešili by sa všetky problémy sveta – všade by bol mier a harmónia.“

Nuž teda prečo je učenie saducejov a ich súčasných pokračovateľov také nebezpečné? Prečo je ich učenie tým, pred čím varoval učeníkov Pán Ježiš a čo

nazýval kvasom? Ak zvážime učenie, na ktorom lipnú, ako napríklad milovanie dokonca aj svojich nepriateľov, je úplne nerealistické očakávať, že obyčajní ľudia sa týmto učením či pravidlom budú riadiť. Faktom je, že nikdy v histórii ľudstva nebol taký čas, kedy by ľudia boli schopní žiť podľa tohto pravidla. Je to tak preto, lebo ľudské správanie nemožno zmeniť tým, že človeku nariadite pravidlá, ktoré má poslúchať, pretože problém človeka leží hlboko v jeho srdci. Pred tisíckami rokov dal Boh človeku desať prikázaní (Desatoro), najmúdrejšie morálne zákony, aké existujú, ale človek ich neustále porušoval. Ale oveľa závažnejším než toto je fakt, že saduceji a im podobní popierajú zázraky. Ono je to tak, že ak odoberiete z kresťanstva to nadprirodzené a zázračné, nezostane žiadne evanjelium, nezostane žiadne posolstvo o spásе, nezostane žiadna nádej pre nikoho z nás. Znamenalo by to, že Ježiš bol len obyčajný človek, nebol vteleným Božím Synom. V takom prípade by sa bol narodil len ako jeden z nás so zdedenou hriešnou prirodzenosťou. Ak by to takto bolo bývalo, nikdy by nebol mohol zachrániť ani jedného z nás. Ak poprieme zázraky, znamená to, že nejestvoval žiaden dôkaz, že Ježiš bol iný než my. Obzvlášť, ak poprieme vzkriesenie Ježiša, potom neexistuje žiaden dôkaz, že jeho smrť niečo dosiahla. Mohli by sme ho potom volať veľký učiteľ – ale my nepotrebujeme veľkého učiteľa, my potrebujeme niekoho, kto môže spasiť naše duše a kto nás môže zmieriť s Bohom. Povedané v skratke, ak nasledujeme učenie saducejov, či už tých pôvodných, alebo súčasných, tak sme odsúdení na večné zatratenie.

Dúfam, že teraz je nám už jasné, prečo Ježiš nazval učenie farizejov a saducejov „kvas“. Farizeji zaviedli (pridali) svoje tradície, ktoré nevyhnutne oslabili a podkopali autoritu Písma. Na druhej strane saduceji popreli zázračno a nadprirodzeno, čím učinili život a dielo Ježiša Krista bezvýznamným. Farizeji do Biblie pridávali to, čo Boh neschvaľoval, saduceji odoberali základné (fundamentálne) prvky Biblie. Obe skupiny však rovnako podkopávali autoritu Bo-

žieho slova a odvádzali (zvádžali) ľudí preč od pravdy. Nezdravé (zlé, nesprávne) učenie je ako kvas, zákerné (rafinované), a hoci je často najprv skryté, dokáže zničiť (zdevastovať) cirkevné zbory a ohroziť ľudské duše.

Priatelia, prijímajme Písmo za pravdivé tak, ako je napísané. Čítajme Písmo, verme mu a konajme podľa neho pre dobro našich duší a pre dobro ostatných ľudí a ich duší.

Michael Steedman

Niektoré omyly, ktorým sa treba vyhnúť

Už sme spomínali, že počas celej histórie cirkvi sa mnohí ľudia pokúšali vysvetliť doktrínu o Trojici zrozumiteľným spôsobom. Niekedy sa pokúšali formulovať ju takou formou, aby sa jej dalo ľahšie uveriť. Opakovane však skončili na mieste, kde nereprezentovali to, čo Písmo v skutočnosti učí. Znova a znova dospeli k doktríne, ktorá nebola biblická.

V našej snahe obhajovať doktrínu o Trojici v dnešnom modernom svete nám hrozí to isté nebezpečenstvo. Asi bude namieste uviesť teraz stručný prehľad tých najväčších chýb, ktorých sa ľudia dopustili. Takto sa môžeme my sami vyvarovať tých istých omylov. Tieto omyly sa dajú zatriediť do troch hlavných skupín. Zbežne sme ich spomenuli už v kapitole 6. Teraz sa im budeme venovať podrobnejšie. Každá z týchto skupín predstavuje útok na jednu zo základných zložiek učenia o Trojici a vedie k zneváženiu, prevráteniu alebo popieraniu pravdy.

Triteizmus

Triteizmus spočíva v neuznávaní toho, že existuje iba jediný Boh. Židia sa

húževnato držali jednoty Boha. Tento dôraz sa preniesol do kresťanskej cirkvi. Len veľmi zriedkavo sa tí, ktorí sa hlásili za kresťanov, vzdali tejto pravdy. Triteisti však občas nakrátko vstúpili na scénu histórie. Medzi najznámejších patria Ján Askusnágos z Konštantínopolu a Filopónus z Alexandrie. Žili koncom šiesteho storočia. Verili, že existujú traja bohovia, ktorí sú toho istého druhu, a predsa sú navzájom odlišní a oddelení. Avšak väčšej chyby, než akej sa dopustili títo dvaja, sa dnes dopúšťa moderná sekta Mormónov. Mormóni neobmedzujú počet bohov na troch, ale veria, že existuje mnoho bohov. Viera v mnohobožstvo sa nazýva „polyteizmus“.

Ak si budeme pripomínať pravdy z kapitoly 2 a veriť im, tak neupadneme

ani do triteizmu, ani do polyteizmu. A predsa sa pravdepodobne nezmýlime, keď povieme, že mnohí kresťania majú v najhlbšom kútiku srdca sklon zmýšľať o Bohu viac v zmysle jeho trojitosti než v zmysle, že Boh je jeden. Ľahšie o ňom zmýšľajú ako o Troch, než ako o Jednom-v-Troch a Troch-v-Jednom. Je nepravdepodobné, že by sa takíto kresťania niekedy stali triteistami v plnom zmysle slova. Živia však vo svojom srdci omyl, ktorý im bráni zmýšľať o Bohu tak, ako by mali. To vedie k tomu, že ich uctievanie Boha a ich modlitebný život nie sú také, aké by mali byť.

Monarchianizmus

Monarchianizmus spočíva v neuznávaní toho, že existujú tri osoby, z ktorých každá je rovnako Bohom. K omylom, ktoré sa objavili v histórii, sa v dnešnej dobe pridáva rastúci počet jednotlivcov, hnutí a kultov, ktoré sú monarchianistické. O Synovi a o Svätom Duchu hovoria ako o Bohu v menšom význame, než je Otec. Často sa vyskytuje viera, že ani Syn, ani Svätý Duch vôbec nie je Bohom. Zápas v tejto oblasti sa ešte neskončil. Musíme trvať na tom, že Pán Ježiš Kristus je Bohom v tom istom zmysle, ako je Bohom Otec, a že mu je rovnocenný a je rovnako večný ako Otec. Tak isto aj Svätý Duch.

Táto chyba sa vyskytla prvýkrát začiatkom druhého storočia. V tom čase povstali gnostici, ktorí verili, že Boh je jedna podstata a jedna osoba, a že z neho vychádzajú menej božské bytosti, skrze ktoré Boh udržiava svoj kontakt so svetom. Tieto bytosti sa nazývajú „eóni“ a Kristus bol jeden z najväčších. V tom čase existovala aj sekta ebionitov, ktorá vyhlasovala, že Kristus je iba človek

a že Svätý Duch je neosobné božské pôsobenie. Rovnakú vieru mali aj sociáni, ktorí boli markantní pre Európu šestnásteho storočia. Tomu istému veria unitariáni, ktorí existujú dodnes. Počas devätnásteho storočia, keď Biblia čelila mnohým útokom a zázraky sa popierali, si takéto presvedčenie našlo cestu do takmer každej väčšej denominácie. Ešte aj dnes existujú mnohí „liberálni“ alebo „modernistickí“ kazatelia, ktorí veria takýmto spôsobom.

Jedna z najväčších hrozieb pre pravdu o Bohu sa vynorila začiatkom štvrtého storočia. Prišla od Ária, presbytera v Alexandrii. Árius obhajoval názor, že Boh je jedna jediná osoba, ktorá predtým, ako bolo všetko ostatné stvorené, stvorila na svoj vlastný obraz najvyššiu stvorenú bytosť – svojho jednorodného Syna. Árius veril, že Syn je božský iba v druhotnom zmysle slova. Podľa Ária však Syn nie je večným Božím Synom a nie je Bohom v takom zmysle, v akom je Bohom Otec. Ďalej podľa Ária všetko ostatné bolo stvorené skrze Syna a bol to Syn, kto sa oveľa neskôr stal človekom v osobe Ježiša z Nazareta. Árius ďalej veril, že Svätý Duch je prvou a najväčšou bytosťou, ktorú Syn Boží stvoril. Podľa Ária je Svätý Duch božský ešte v menšom zmysle ako Syn.

Pomerne dlhý čas to vyzeralo tak, že učenie Ária premôže cirkev po celom svete. Proti Áriovi stál iba sám Atanázius, ktorý sa odvolával na pravdy Božieho slova a na presvedčenie raných kresťanov. Vďaka Bohu, pravda zvíťazila. A predsa arianizmus úplne neodumrel. Z času na čas sa vynáral v histórii cirkvi. Tí, ktorí sa nazývajú „Svedkovia Jehovovi“, sú modernou formou ariánov, hoci

na rozdiel od Ária neveria, že by Svätý Duch bol božskou osobou v akomkoľvek zmysle. Stále si musíme dávať pozor na omyly, ktoré ariáni, Svedkovia Jehovovi a ďalší šíria aj naďalej.

Ak by nebolo Origena (185–255), Árius by pravdepodobne nemal taký veľký vplyv. Origenes nevedomky pripravil pôdu pre arianizmus jednou svojou myšlienkou, ktorej sa dostalo všeobecného prijatia. Veril, že Syn je slávna a božská osoba, a predsa nie je Bohom v úplne tom istom zmysle ako Otec. V jeho ponímaní je Svätý Duch Bohom ešte v menšom zmysle. Takto zasial myšlienku, že v rámci Božstva existujú hodnosti. Toto umožnilo Áriovi zájsť ešte o krok ďalej. Origenov názor sa neskôr stal známym ako semiarianizmus. Semiarianizmus razantne predložili na Nicejskom koncile Eusébius z Cezarey a Eusébius z Nikomédie. Niektorí zo semiariánov súhlasili s Áriom v tom, že Svätý Duch je stvorená bytosť, ktorú Syn stvoril ako prvú, ale väčšina z nich ho považovala iba za božskú energiu či pôsobenie.

Origenov omyl má zase pravdepodobne korene sčasti v učení Tertuliána (asi 160–240). Hoci Tertulián zaviedol termín „Trojica“, jeho učeniu sa podarilo vytvoriť dojem, že Syn je Bohom v menšom význame ako Otec. Jeho omyl bol veľmi malý v porovnaní s tým, čo nasledovalo potom. Ukazuje nám to však, aké dôležité je, aby sme boli presní v tom, čo hovoríme o Trojici. Omylu Tertuliána a ostatným omylom spomínaným v tejto podkapitole sa môžeme vyhnúť, ak budeme pamätať a držať sa právd opísaných v kapitolách 3-5 a 7-8. Ešte lepšie, ak sa naučíme naspamäť aj verše Kolosanom 2:9 a Skutky 5:3-4.

Modalizmus

Modalizmus spočíva v neuznávaní toho, že tri osoby Božstva sú rozlíšiteľné svojimi osobnými vlastnosťami. Dokonca aj ariáni aspoň ako tak rozpoznávali, že v Božstve existujú tri osoby. Občas však povstávali takí, ktorí túto myšlienku úplne odmietali. Natol'ko sa zamotali do pravdy o tom, že Boh je jeden, až upadli do omylu. Popierajú, že existujú tri rozlíšiteľné osoby, ktoré sú Bohom. Podľa nich Boh je len jedna jediná osoba, ktorá, tak ako herec, hrá tri rozličné roly. Postupne sa objavuje ako Otec, Syn a Svätý Duch. Vtedy, keď hrá rolu jedného, tí ostatní neexistujú. Takýto názor sa nazýva „modalizmus“ preto, lebo o Bohu sa zmyšľa ako o tom, kto sa objavuje iba v rôznych režimoch – „módoch“.

Modalizmus povstal vo viacerých rôznych podobách. Tento názor zastával pravdepodobne ako prvý Praxeas z Malej Ázie na začiatku tretieho storočia. Najznámejším zástancom bol však Sabellios, presbyter z Ptolemaje, ktorý žil v polovici tretieho storočia. Vďaka nemu sa tento omyl často nazýva „sabellianizmus“. Sabellios veril, že táto jediná božská osoba, ktorá večne existuje, je nositeľom titulu Boh Otec. Keď Boh Otec stvoril vesmír a neskôr prišiel medzi nás ako človek, bol nositeľom titulu Boh Syn. Teraz, keď Boh Otec koná priamo v životoch ľudí, je nositeľom titulu Boh Svätý Duch. Toto učenie znamená, že ten, kto na kríži trpel, bol v skutočnosti Boh Otec. Sabellíani sú niekedy známi aj ako „patripassiáni“ – tí, ktorí učia, že Otec trpel.

Počas niekoľkých minulých storočí tento omyl opäť niekoľkokrát ožil, najmä v spisoch rôznych európskych filozofov, na ktorých malo kresťanstvo

nejaký vplyv. Dnes nie je veľmi rozšírený, ale naďalej existuje. Napríklad, keď sa kresťania snažia vysvetliť Trojicu iným ľuďom, často poukazujú na chemickú látku H₂O, ktorá sa vyskytuje buď ako ľad, alebo ako voda, alebo ako para. Takýto názorný obraz však prekrúca pravdu. Od samého začiatku mýli, keďže nepoukazuje na pravdu o tom, že Boh je osobný Duch. Najzávažnejšou chybou tohto obrazu je však skutočnosť, že vytvára dojem, akoby Trojica nebola o nič viac ako jeden a ten istý Boh, ktorý sa iba objavuje v troch rôznych podobách. Už skôr sme povedali, že k Trojici sa nedá nájsť analógia a že sa nikdy nesmieme pokúšať názorne ju zobrazit'. Teraz by nám už malo byť jasné prečo.

Sabellianizmus môžeme niekedy nájsť v kresťanských modlitbách. Kresťan sa začne modliť k Bohu Otcovi

a krátko nato mu ďakuje za to, že za neho zomrel na kríži. Takto sa pomýlil v tom, že o Otcovi hovorí to, čo platí len o Synovi. V modlitbe pokračuje tak, že Otcovi ďakuje za to, že v ňom prebýva. To však platí iba o Svätom Duchu. Našťastie Boh nepočúva naše slová, ale pozerá sa na naše srdcia a Kristovo prihovranie sa za nás zaručuje, že naše modlitby sú v nebesiach prezentované bez chyby. Mať o Bohu nesprávne predstavy je však vždy nebezpečné. Ak sa niekto takto modlí verejne, potom takáto modlitba môže inému poslucháčovi veľmi uškodiť. Spôsob, ako máme bojovať proti sabellianizmu, je pamätať si a zachovávať pravdy spomínané v kapitolách 6 a 10 a obzvlášť sa rozpomínať na príbeh pokrstenia nášho Pána Ježiša Krista v Matúšovi 3:13-17, kde sa prejavujú všetky tri osoby Božstva *naraz*.

Redakčný výber z desiatej kapitoly knihy Stuart Olyott „Traja sú jedno“ (podtitul: Čo Biblia učí o Trojici), vydavateľstvo ORDO SALUTIS, Pezinok 2004. Publikácia je nedostupná, celý náklad je rozobraný. Publikované s láskavým súhlasom vydavateľstva.

Stvorenie v šiestich dňoch

Čo nám ostáva?
 Či by sme sa mali hanbiť
 za evanjelium Kristovo?
 Či sa život hanbí za to, že žije?
 Či sa pred niekým schovávajú oblaky?
 Šíp, strelu náramnej sily,
 vypustil Hospodin zo svojho luku
 a vyzval dejiny k zápasu...¹

Milan Jurčo, 1975

Ak zmienime v dnešných akademických kruhoch, či už sekulárnych, alebo kresťanských, prvú kapitolu Biblie, má to za následok vyhranenú reakcie. Sekulárni ateisti považujú tému počiatku za vec naturalistickej vedy a pre Boha v ich záveroch niet žiadneho miesta. Na druhej strane sa veľká časť kresťanských intelektuálov snaží ísť cestou kompromisu

medzi „vedou a vierou“ bez ohľadu na povahu a rozsah nutných ústupkov. Profesor Karl Giberson z americkej spoločnosti BioLogos, známej platformy teistickej evolúcie, napr. hovorí: „Historicita Adama a Evy a ich pádu je ťažko zlučiteľná s históriou prírody.“ Peter Enns, iný autor píšuci pre BioLogos, priamo prehlasuje, že „autori Písma sa prosto mýlili.“⁽²⁾ To ukazuje, že výsledkom takéhoto prístupu je len spochybnenie autenticity, presnosti a autority Biblie ako zjaveného Božieho slova.

Stvoril Boh nebo a zem v šiestich dňoch? Táto otázka môže pre niektorých znieť staromódne a nepatrične. Tak by sa asi čudovali v dobe zániku pohanského Ríma tým, ktorí by staré rímske božstvá ešte brali vážne. Pre sekulárny svet a evolučne zameraných vedcov je táto vec významným argumentom spochybňujúcim autoritu Biblie. A aj mnohí veriaci a teológovia „dni“ podľa 1. Mojžišovej 1 neberú doslovne. Nepredpojatý pohľad však ukazuje, že práve tak je biblickému textu nutné rozumieť. Uvedme vyjadrenia niekoľkých teológov z rozličných dôb, ktorí tento záver podporujú. Hermann Gunkel (1862–1932) zo staršej generácie teológov hovorí: „Prirodzene, že ‚dni stvorenia‘ sú dni a nič iného. Rozprávač chce povedať: pravidelné striedanie dňa a noci, ako ho teraz poznáme, pochádza od prvého dňa.“⁽³⁾ Z ďalšej generácie James Barr (1924–2006), profesor hebraistiky z USA: „Zrejme – pokiaľ je mi známe – nie je žiadny profesor hebrejčiny alebo Starého zákona na niektorej z univerzít svetového mena, ktorý by neveril, že pisatelia 1. Mojžišova -11 písali v presvedčení, že stvorenie sa uskutočnilo v šiestich dvadsaťštyrihodinových dňoch, ako ich poznáme aj dnes. Alebo – aby sme to vyjadrili inak – argumenty, podľa ktorých sú ‚dni‘ stvorenia považované za dlhé obdobia, neberie vážne žiadny z profesorov, ktorých po-

znám.“⁽⁴⁾ Ďalej uvádzame vyjadrenia dvoch autorov zo súčasnosti.

Nemecký teológ Walter Hillbrands (*1965) hovorí: Je exegeticky nepochybné, že pisateľ správy o stvorení považuje za rámec diela stvorenia za šesť dní s následným dňom odpočinku obyčajný týždeň so siedmimi kalendárnymi dňami.“⁽⁵⁾ A na inom mieste: „Pokusy o výklad dní stvorenia ako dlhých časových období vyplývajú len zo snahy o zharmonizovanie biblickej správy s geologickou časovou tabuľkou.“⁽⁶⁾ Podobne sa vyjadruje americký starozákonník John H. Walton (*1952): „Je mimoriadne náročné, aby sme došli k záveru, že tu niekto zamýšľal popísať niečo iného ako dvadsaťštyrihodinový deň. Nie je to text, ktorý by mohol spôsobiť, že si ľudia myslia opak, je to len požiadavka na zosúladenie textu s modernou vedou.“⁽⁷⁾ Americký publicista Clifford Goldstein k tomu v rovnakom zmysle dodáva: „V texte ani v jeho kontexte nič nenaznačuje, že by časový údaj v popise stvorenia mohol predstavovať čokoľvek iného ako doslovný dvadsaťštyrihodinový deň... Jediným dôvodom, prečo by sa malo veriť, že sa tu hovorí o miliardách rokov, je v skutočnosti prenikanie súčasnej vedeckej paradigmy.“⁽⁸⁾

Z týchto posledných citácií je zrejmé, v čom spočíva hlavný problém. Silný tlak evolučného svetonázoru vedie k tomu, že si text v 1. Mojžišovej v princípe vážime, ale nie sme si istí, či nejde o nejaký

„príbeh z minulosti“ (J. M. Lochman). V tomto zmysle sa vyjadruje množstvo súčasných autorov, ako napríklad biológ a emeritný kazateľ Cirkvi bratskej Pavel Javornický: „V Biblii rozoznávame stránku božskú a ľudskú. Formulácie, slovné obraty, niektoré obrazy a dokonca aj názory môžu byť ľudské. Tak je to aj v prvej kapitole 1. knihy Mojžišovej. Jasne tu napríklad presvitá staroveký babylonský náhľad na usporiadanie vesmíru... Môžeme brať Bibliu veľmi vážne ako Božie slovo bez toho, aby sme si ‚vylámali zuby‘ na podobných prípadoch ľudského vyjadrenia.“⁹⁾

Presná práca s textom nás ale vedie iným smerom. Biblia totiž správu z 1. Mojžišovej o stvorení za šesť dní na iných miestach opakovane potvrdzuje: „*Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho*“ (2. Mojžišova 20:11). „... *lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem a siedmeho dňa prestal a oddýchol si*“ (2. Mojžišova 31:17). V jednom zo základných textov Starého zákona je tak ustanovenie dňa odpočinku bez akýchkoľvek pochybností viazané na spôsob stvorenia. Pasáž 2. Mojžišovej 20:8-11 je „vlastný Boží komentár k 1. Mojžišovej 1“, hovorí Ken Ham z organizácie Answers in Genesis a dodáva: „Verš 11 stojí ako neprekonateľná hradba proti akémukoľvek pokusu vložiť miliardy rokov do 1. Mojžišovej 1.“¹⁰⁾ „Každý pokus zmeniť týchto šesť dní na nejakú alegóriu predstavujúcu miliardy rokov je vyvrátený samotným štvrtým prikázáním,¹¹⁾ hodnotí to podobne už skôr spomenutý Clifford Goldstein. A nielen to. O doskách Zákona

je v Biblii *trikrát* uvedené, že mali úplne unikátny pôvod:

- a) „... *kamenné dosky popísané prstom Božím*“ (2. Mojžišova 31:18);
- b) „*Dosky boli dielom Božím, písmo bolo písmom Božím, ktoré bolo vyryté na doskách*“ (2. Mojžišova 32:16);
- c) „*A napísal ich [tie slová] na dve kamenné dosky a dal ich mne*“ (5. Mojžišova 5:22).

To znamená, že ručiteľom ich obsahu bol Boh sám, a to úplne jedinečným spôsobom. „All Scripture is *inspired*“ (2. Timoteovi 3:16), but the Ten Commandments were *inscribed* by God.¹²⁾ [„Každé Písmo je Bohom *inšpirované*“ (2. Timoteovi 3:16), ale Desať prikázání bolo Bohom *napísaných*.“ – *zdôraznenie v origináli*] Nejaký „exegetický únik“ tu nie je možný. Niektoré vyjadrenia Starého zákona sú alegorické, to sa však určite netýka dní stvorenia. To, že stvorenie prebehlo počas šiestich dní, nám hovorí Boh sám.

Na tento stav vecí môžeme reagovať dvojakým spôsobom: buď prijme autoritu Biblie, aj keď sa nám to javí ako problém, alebo ju zrelativizujeme a tým v podstate odmietneme. Tou druhou cestou sa vydala katolícka cirkev, ktorá s odvolaním sa na Augustína a na pokroky v biblistike zaujala k evolúcii ústretový postoj;¹³⁾ v prvých kapitolách 1. Mojžišovej tak bol „rozpoznaný hymnus na stvorenie sveta... báseň, ktorá zjavuje pravdu svojím vlastným spôsobom, nie doslovne, ale alegoricky, prenesene“.¹⁴⁾ Od „fundamentalistických prúdov“ a „rôznych smerov kreacionizmu“, ktoré sa hlásia k tradičnému pohľadu na stvorenie, sa rímskokatolícka cirkev dištancuje. K podobnému poňatiu sa prikláňajú, ako už

bolo zmienené, aj niektoré ďalšie cirkvi. Je to ale len „nešťastný príklad kresťanov, ktorí to síce myslia dobre, ale zrádzajú svoju vieru v prospech prevládajúcej kultúry“ (Clifford Goldstein).¹⁵⁾

Alternatívou je uznanie autority Biblie. Taký záver však vyznieva nemo- derne a nevedecky obzvlášť preto, že sa dostáva do protikladu so súčasným názorom na vek Zeme. Pre tento vek sa uvádza taká veľká hodnota (4,6 miliardy rokov), že nejaký kompromis s biblic- kou správou neprichádza do úvahy. Prof. Werner Gitt o tom hovorí: „Vývojový proces trvajúci niekoľko miliónov rokov nie je zlučiteľný s dňami stvorenia pod- ľa 1. Mojžišovej 1. Nemyslíme si, že člo- vek musí korigovať slová Písma podľa vlastného uváženia, aby sa dostal bližšie k pravde... Kompromis s evolúciou je na úkor pravdivosti Písma. Filozofická myšlienka sa stáva cestou ku korigova- niu Božieho slova.“¹⁶⁾ Pokiaľ dovolíme vede, filozofii, archeológii alebo teológii určovať, čo je pravda, nahrádzame zja- vené Slovo porozumením a očakávaním človeka a Boha podriaďujeme ľudskej koncepcii. Preto je potrebné dosvedčo- vať pravdu – biblického svedectva i prí- rodovedných faktov – a „nerezignovať pred evolucionistickou väčšinou“.

V minulosti kresťanský svet (a rov- nako aj Židia) určoval vek sveta podľa chronológie Starého zákona. Náš rok 2020 zodpovedá roku 5780 židovského letopočtu, a ten sa v Izraeli oficiálne používa i dnes. Biskup James Ussher, autor monumentálnych *Letopisov sve- ta* z roku 1658,¹⁷⁾ dospel k datovaniu stvorenia sveta do roku 4004 pred Kristom (teda pred cca 6 020 rokmi, ak počítame od roku 2020). Podobný

dátum uvádzajú aj rôzne konzervatívne organizácie, ako napr. ICR (Inštitút pre výskum stvorenia) alebo CSC (Centrum pre vedu a stvorenie) – bolo to pred cca 6 000 rokmi,¹⁸⁾ resp. pred menej než 10 000 rokmi.¹⁹⁾ Dr. Reinhard Junker zo spoločnosti *Wort und Wissen* k tomu píše: „Z Biblie je jasné, že medzi Ada- mom a Ježišom neleží žiadne časové obdobie stotisícov či dokonca miliónov rokov... V Starom zákone sú rodokmene vedené od Adama až do doby kráľovskej. V Matúšovom a Lukášovom evanjeliu sú vedené ďalej až k Pánovi Ježišovi. Aj keď obsahujú určité medzery (čo je zrejme v Matúšovej chronológii), nie je možné ich ľubovoľne predlžovať. Vek ľudstva je tým daný rádovo v tisícoch rokov alebo maximálne cca 10 000 rokov... A pretože je stvorenie vesmíru počas šiestich dní viazané na stvorenie živého sveta, platí tento krátky časový rámec aj pre svet ako celok.“²⁰⁾ V rovnakom zmysle sa vyjadrujú i ďalší biblicky orientovaní autori, ako napr. prof. Werner Gitt: „Vek stvorenia je možné odhadnúť (nie exaktne vypočítať) na základe rodokmeňov, ktoré sa nachádzajú v Biblii. Podľa nich je jeho veľkosť niekoľko tisíc rokov, v žiadnom prípade nie však milióny ale- bo dokonca miliardy rokov.“²¹⁾ Podobne jednoznačne uzatvára svoje úvahy na túto tému iný veriaci vedec, prof. Ed- gar Andrews z Londýnskej univerzity: „Význam prvých kapitol 1. Mojžišovej je bezpochyby historický.“²²⁾

Vyzerá to ako umelý problém, ktoré- ho riešenie sa ponúka v podobe alego- rického výkladu 1. Mojžišovej 1. Potom je ale potrebné znovu pripomenúť vyš- šie uvedený mimoriadny spôsob, akým je správa o stvorení v Biblii potvrdená.

Ten Boží prst, to priame Božie dielo na doskách z hory Sinaj znamená, že šesť dní stvorenia patrí k podstate biblického učenia. Že stvorenie skutočne prebehlo počas šiestich dní. Áno, veľmi

moderne to nevyzerá. Pamätajme však: žiadne názory staroveku ani novoveku to nemôžu ovplyvniť.

*SOLA SCRIPTURA. SOLI DEO GLORIA.*²³

Jedine Písmo. Jedine Bohu patrí sláva.

Josef Potoček

Použitá pramene

- 1) Milan Jurčo, *Jazyk spieva o tvojom Slove*. Cirkev bratská na Slovensku, Bratislava 1975 (báseň *Vítazný oblúk*).
- 2) Obe citácie: Albert Mohler, *Why Does the Universe Look So Old?*, Acts & Facts, Oct. 2010, s. 6 + 7.
- 3) Hermann Gunkel, *Genesis*. Vandenhoeck & Ruprecht, Berlin 1910.
- 4) James Barr, *Beyond Fundamentalism*. Westminster Press 1984.
- 5) Walter Hillbrands, *Wie lang waren die Schöpfungstage?* W+W-Disk.-Beitr., SG Wort und Wissen 2006.
- 6) Walter Hillbrands, *Die Länge der Schöpfungstage*, in: Reinhard Junker (Hg.), *Genesis, Schöpfung und Evolution*, SCM Hänssler, Holzgerlingen 2015, s. 25.
- 7) John H. Walton, *The NIV Application Commentary: Genesis*, 2001, s. 81 (cituje Goldstein [G12], 2018, s. 300).
- 8) Clifford Goldstein, *Pokřtěná evoluce*. Advent-Orion, Praha 2018, s. 301.
- 9) Pavel Javornický, *Když se víra s vědou nehádá*. Testament 2008, s. 73.
- 10) Ken Ham, *Young-Earth Creationism*, in: J. B. Stump Ed.), *Creation, Evolution and Intelligent Design*, Zondervan, Grand Rapids 2017, s. 21-22.
- 11) Clifford Goldstein, *Pokřtěná evoluce*. Advent-Orion, Praha 2018, s. 300.
- 12) Henry M. Morris III, *Determined to Disciple*. Acts & Facts, Sept. 2013, s. 7.
- 13) Papež Pius XII., encyklika *Humani generis*, 1950 („princíp evolúcie nie je v rozpore s katolíckym učením“).
- 14) Miloslav kardinál Vlk, *Evoluce – postoj církve k problému*. Výjazdny interdisciplinárny seminár „Evoluce (r)evoluce“, Nečtiny, 28.1.2009.
- 15) Clifford Goldstein, *Pokřtěná evoluce*. Advent-Orion, Praha 2018, s. 26.
- 16) Werner Gitt, *In 6 Tagen vom Chaos zum Menschen*. Hänssler, Neuhausen-Stuttgart 1998, s. 70.
- 17) James Ussher, *The Annals of the World*. Master Books 2004, 960 s.
- 18) Kolektív: *Creation Q&A*. Institute for Creation Research, Dallas 2018, s. 7.
- 19) Walt Brown, *In the Beginnings*. Center for Scientific Creation, Phoenix 2008, s. 37.
- 20) Reinhard Junker, *Leben – woher? Das Spannungsfeld Schöpfung / Evolution*. Christliche Verlagsgesellschaft, Dillenburg 2005, s. 215.
- 21) Werner Gitt, *Schuf Gott durch Evolution?* CLV, Bielefeld 2015, s. 110.
- 22) Edgar H. Andrews, *God, Science & Evolution*. Evangelical Press, Welwyn 1980, s. 69.
- 23) Tieto dva výroky patria k piatim »Sola« reformácie. Ďalšími sú: SOLUS CHRISTUS, SOLA GRATIA, SOLA FIDE. (Jedine Kristus. Jedine milosťou. Jedine vierou.)

Poznámky redakcie:

- a. Stvoriteľský týždeň trval sedem dní, pričom nebesia, zem i všetko ich vojsko bolo stvorené v prvých šiestich dňoch (1. Mojžišova 1:31-2:1), ako sa to uvádza aj v tomto článku.
- b. Tému stvoriteľského týždňa sa na stránkach časopisu *Solas* venujeme aj v článkoch:
 Odpočinok, *Solas* číslo 46, jar 2020, str. 16-30
 (<http://casopis.solas.sk/vyucovanie/odpocinok-1-cast>),
 Odpočinok siedmeho dňa, *Solas* číslo 48, jeseň 2020, str. 33-37
 (<http://casopis.solas.sk/vyucovanie/odpocinok-siedmeho-dna>)

Milí priatelia a sympatizanti časopisu Solas!

Službu združenia Solas môžete podporiť aj svojimi 2 percentami z dane z príjmu. Na príjem 2 percent z dane z príjmu sme zaregistrovaní „V Notárskom centrálnom registri určených právnických osôb (NCRpo) dňa 14. 10. 2020 pod sp. zn. NCRpo 1039/2020“. Zdaňovacie obdobie 2020 (rok príjmu 2 % podielu zaplatenej dane 2021).

Údaje, ktoré potrebujete uviesť do vášho daňového priznania – do oddielu „Údaje o prijímateľovi“:

IČO: **42064619**

Právna forma: **Občianske združenie**

Obchodné meno (názov): **Solas**

Sídlo – ulica: **Smreková**

Súpisné/orientačné číslo: **3093/11**

PSČ: **01007** Obec: **Žilina 7**

Potrebné formuláre si môžete stiahnuť priamo z adresy <https://www.dvepercenta.sk/>

Solas číslo 49, 13. ročník, 2020/4 (zima)

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7. IČO: 42064619. Je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.

Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.

Číslo 49 vyšlo 2. decembra 2020 v náklade: 1 450 ks.

Tlač a distribúcia: Alfa print, s. r. o., Martin, www.alfaprint.sk
Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posilať na účty:

Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: SK08 0200 0000 0024 8691 6455;

Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300;

Zo zahraničia: Číslo účtu v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455,
SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda, <http://drahoslav.solas.sk>

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7, Slovensko

(Address: Editorial Board *Solas*, P. O. Box 76, SK 010 07 Zilina 7, Slovakia, Europe)

Tel. číslo redakcie: +421 948 444 155

e-mail: redakcia.solas@solas.sk; solas@solas.sk

web stránky: www.solas.sk; casopis.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

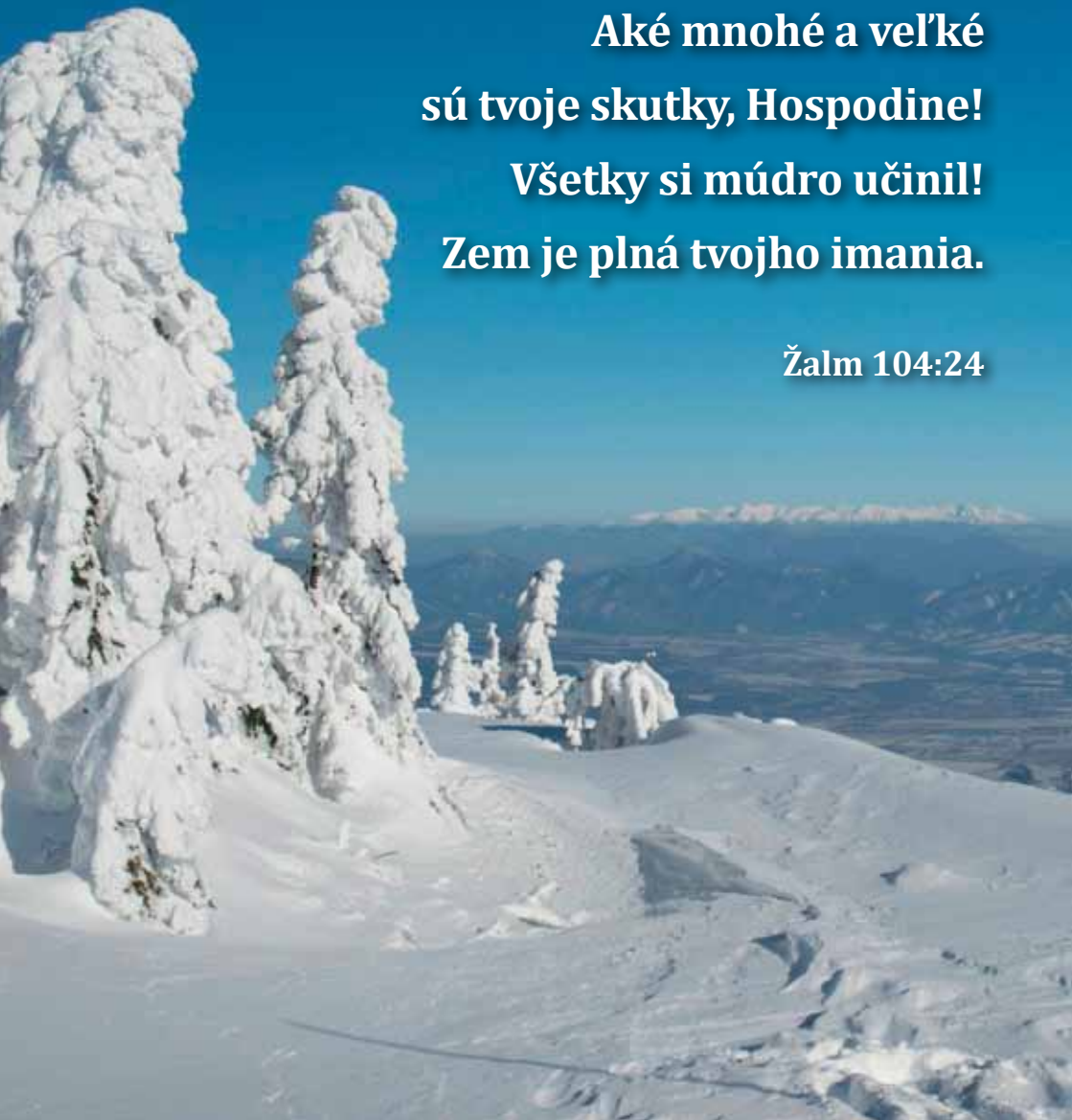
SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Solus

**Aké mnohé a veľké
sú tvoje skutky, Hospodine!
Všetky si múdro učinil!
Zem je plná tvojho imania.**

Žalm 104:24

Jedine Bohu patrí sláva

Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj Vaším časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.

www.solas.sk